

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

Izglītības zinātņu un psiholoģijas fakultāte

1.līmeņa studiju programma “Pirmsskolas izglītības skolotājs”

DANIELA LAZDIŅA

**Lasītprasmes apguves sekmēšana rotaļās un spēlēs 5-6 gadu vecumā
pirmsskolā**

KVALIFIKĀCIJAS DARBS

Darba vadītāja: Pasniedzēja p.i. Dr.paed. Inese Freiberga

KULDĪGA, 2025

Anotācija

Daniela Lazdiņa. Kvalifikācijas darbs: **Lasītprasmes apguves sekmēšana rotaļās un spēlēs 5-6 gadu vecumā pirmsskolā**

Pētījuma aktualitāte: Prasmīga lasītprasme veicina jaunu zināšanu iegūšanu, attīsta radošumu un analītiskas spējas. Tas veicina arī valodas prasmju attīstību, paplašinot vārdu krājumu un veidojot bagātīgu valodas izjūtu. Bērna ietekme uz lasīšanas attīstību ir plaša, jo ar attīstītu lasītprasmi bērns vieglāk apgūst mācību saturu, sevišķi uzlabojot mācību procesā esošo pašpārlicību un prasmju sajūtu.

Pētījuma mērķis: Teorētiski izziņāt un praktiski pārbaudīt, kā ar spēlēm un rotaļām, ir iespējams veicināt lasītprasmi 5 līdz 6 gadu vecumā pirmsskolā. Darbs ietver divas galvenās sadaļas. Teorētiskajā daļā tiek analizēts lasītprasmes jēdziens, tās attīstība, kā arī dažādas teorijas un metodes, kas saistītas ar lasītprasmes veidošanos. Aplūkots arī 3. vecumposma bērnu attīstības raksturojums, pedagoģiskais process saistībā ar minēto tēmu, iekļaujot spēļu un rotaļu daudzveidību un to lomu lasītprasmes attīstībā.

Empīriskajā daļā ir sniegta informācija par izmantoto metodoloģiju, aprakstīts pētījumā iesaistot bērnu lasītprasmes raksturojums sākumā, kā arī pedagoģiskā izmēģinājuma darbība, kurā tiek izmantotas spēles un rotaļas lasītprasmes attīstībai. Veikta pētījumā iegūto datu analīze, nosakot lasītprasmes attīstības dinamiku.

Pētījuma metodes: Zinātniskās literatūras analīze un metodiskās literatūras izpēte un analīze. Empīriskās metodes: pedagoģiskā novērošana, pedagoģiskā izmēģinājuma darbība, datu apstrāde.

Sasniegtie rezultāti: Izstrādāti secinājumi un priekšlikumi veiksmīgai spēļu un rotaļu izmantošanai 5-6 gadu vecu bērnu lasītprasmes sekmēšanai pirmsskolā.

Galvenie atslēgas vārdi: *lasītprasme, pedagoģiskais process, rotaļa, spēle, 5-6 gadu vecums.*

Kvalifikācijas darba apjoms ir 40 lpp. Darbs satur 2 attēlus, 3 tabulas, 45 izmantotās literatūras avotus, 1 pielikums.

Annotation

Daniela Lazdiņa. Qualification work: **Promoting the acquisition of reading skills through play and games at the age of 5-6 in preschool**

Highling of the study: excellent readings skills contribute to the acquisition of new knowledge, develop creativity and analytical abilities. It also contributes to the decelopment of language skills by expanding vocabulary and building a rich sense of language. The impact of a child on the development of reading is widespread because, with advanced reading ability, the child learns learning content more easily, in particular by improving the selfconfidence and sense of skill in the learning process.

Objective of the study: To theoretically explore and practically test how it is possible to promote literacy throught games and play at the age of 5 to 6 in preschool. The work includes two main sections. The theoretical part analyses the concept of literacy, its evolution, as well as the various theories and methods ass ociated with the formation of literacy. The characteristics and pedagogical process of stage 3 child development related to this topic, including the diversity of games and toys and their role in the development of literacy, are also addressed.

The empirical part procides information on the mothodology used, describing the baseline reading characteristic of children in the study, as well as the pedagogical pilote activity using games and play for the development of reading comprehension. An analysis of the data obtained from the study has been carried out in order to determine the dynamics of the development of reading ability.

Study methods: Scientific literature analysis and methodological literature research and analysis. Empirical methods: pedagogical observation, pedagogical pilot activity, data processing.

Results achieved: Conclusions and proposals have been drawn up for the successful use of games and plays to promote the literacy of children aged 5-6 in preschool.

Keywords: literacy, pedagogical process, play, games, ages 5-6.

Saturs

Anotācija.....	2
Annotation	3
Ievads.....	5
1.Lasītprasmes apguve pedagoģiskajā procesā pirmsskolā.....	7
1.1. Lasītprasmes būtība, tās norise un apguves priekšnoteikumi	7
1.2. Lasītprasmes attīstība dažādos pirmsskolas vecuma posmos	9
1.3. Lasītprasmes attīstības metodes pirmsskolas izglītības iestādēs	12
1.4. Rotaļu un spēļu izmantošana lasītprasmes apguvei	14
2. Empīriskais pētījums par 5-6 gadu vecu bērnu lasītprasmes apguves sekmēšanu ar rotaļām un spēlēm.....	20
2.1. Pētījuma metodoloģijas raksturojums.....	20
2.2. Lasītprasmes apguves novērtējums pētījuma sākumā	21
2.3. Pedagoģiskās izmēģinājuma darbības apraksts	25
2.4. Pētījumā iegūto rezultātu apkopojums.....	30
Secinājumi	33
Ieteikumi	34
Literatūras saraksts:	35
Pielikums	39
Galvojums.....	40

Ievads

Lasītprasme ir būtiska vispārējo kompetenču jomā, jo uz tās balstās visas nākamās mācīšanās prasmes, piemēram, matemātika, ģeogrāfija, vēsture, valodas u.t.t. Lasītprasme ir spēja saprast teksta saturu, izlasot to, un izmantot izlasīto informāciju un zināšanas sabiedriskajā dzīvē.

Lasīšanas prasmes ir svarīgas ne tikai komunikācijai ar citiem un personīgai attīstībai, bet arī informācijas iegūšanai, kas nepieciešama izaugsmei un darbībai sabiedrībā. Šīs prasmes sāk attīstīties jau agrīnā bērnībā, kur vecāki spēlē nozīmīgu lomu. Sākumā bērni mēģina atdarināt vecāku runu, pakāpeniski mācoties runāt pa zilbēm. Tālāk, sākot saprast vārdu skaņas, bērni mācās atpazīt burtus. Pareizu burtu skaņu identificēšana ir ļoti svarīga, jo tā nosaka pareizu lasīšanas praksi turpmākajā attīstībā.

Lasīšana būtu jāattīsta spēlējoties un iegūstot jaunas zināšanas. Bērni var tikt iepazīstināti ar lasīšanu dažādos veidos, bet galvenais ir radīt vēlmi lasīt un veicināt bērna izpratni par to, ko viņš lasa. Ir svarīgi ņemt vērā bērna individuālās intereses. Prasmes var apgūt caur dažādām rotaļām un spēlēm, piemēram, vārdu spēle - tiek dotas vārdu kartiņas, kurā ir attēloti dažādi priekšmeti vai dzīvnieki, un bērnam jāpasaka vai jāuzraksta vārds, kas atbilst attēlam. Lai veicinātu lasītprasmi jau no agras bērnības, ir svarīgi īpaši pievērst uzmanību spēlēm un rotaļām, kas ir viegli saprotams veids, kā attīstīt bērnu prātu. Būtiski ir nodrošināt, lai bērns nesajustu pretēju attieksmi pret lasīšanu, bet gan to uztver kā interesantu un aizraujošu procesu.

Lasīšanas grūtības bērniem var radīt nopietnus izaicinājumus gan mācību procesā, gan arī viņu sociālajā un emocionālajā attīstībā. Integrējot spēles un rotaļas ikdienas mācību programmās, piemēram, skolās un bērnudārzos, var palīdzēt mazināt šīs grūtības un veicināt pozitīvu attieksmi pret lasīšanu. Tādējādi bērni var iegūt lielāku motivāciju un izpratni par lasīšanas nozīmi, tādējādi veicinot labākus mācību rezultātus un pašapziņu. Turklāt, spēles un rotaļas sniedz bērniem iespēju attīstīt lasīšanas prasmes daudzveidīgā un aizraujošā veidā. Izklaidējošas aktivitātes, kas ir integrētas mācību programmās, ne tikai stimulē bērnu interesi par lasīšanu, bet arī veicina to, ka lasīšana tiek uztverta kā patīkama nodarbe. Šādā veidā bērni var veidot pozitīvas asociācijas ar lasīšanu un attīstīt pašpārliecību savās spējās, kas ir būtiski, lai veicinātu veiksmīgu mācīšanos un personīgo attīstību.

Pētījuma temats: Lasītprasmes apguves sekmēšana rotaļās un spēlēs 5-6 gadus veciem bērniem.

Pētījuma objekts: Rotaļas un spēles pirmsskolas pedagogiskajā procesā.

Pētījuma priekšmets: 5-6 gadu bērnu lasītprasmes attīstība.

Pētījuma mērķis: Teorētiski analizēt un empīriski pārbaudīt kā ar spēlēm un rotaļām pirmsskolā sekmējama bērnu lasītprasme .

Pētījuma jautājums: Vai bērnu lasītprasmes attīstība tiks uzlabota, ja spēles un rotaļas tiks sistemātiski integrētas pedagoģiskajā procesā, tās būs, aizraujošas un pielāgotas bērna lasītprasmes apguves līmenim?

Pētījuma uzdevumi:

1. Analizēt zinātniskās atziņas un metodisko literatūru par lasītprasmes apguvi spēlēs un rotaļās pirmsskolā.
2. Izstrādāt 5-6 gadīgu bērnu attīstības raksturojums saistībā ar pētījuma tematu.
3. Pārbaudīt teorētiskās atziņas empīriskajā pētījumā un iegūtos rezultātus- analizēt
4. Izstrādāt secinājumus un ieteikumus.

Pētījuma metodes:

Teorētiskā metode – literatūras analīze

Empīriskās metodes- pedagoģiskā novērošana, pedagoģiskā darbība, datu apstrāde.

Pētījuma bāze: Ventpils novada X pirmsskolas izglītības iestādes 5-6 gadu vecu bērnu grupa.

1. Lasītprasmes apguve pedagogiskajā procesā pirmsskolā

1.1. Lasītprasmes būtība, tās norise un apguves priekšnoteikumi

Lasīšanas prasme ir būtiska, kas nosaka veiksmi un ieguvumus izglītības procesā. Tai ir gan izglītojoša, gan attīstoša, gan socializējoša nozīme. Laba lasīšanas prasme nodrošina ne tikai zināšanas, bet arī veicina individuālās attīstības daudzveidību, attīsta bērna runas, domāšanas un iztēles spējas, veicina pašizteiksmi, empātiju, toleranci un komunikācijas prasmi (Ozola, Zizlāne, 2020).

Galvenais līdzeklis, lai mēs varētu savstarpēji sazināties ir valoda. Latviešu valoda ir bagāta ar savu rakstību, kas atšķir to no daudzām citām valodām, kuras pastāv tikai mutvārdu formā un kurām nav rakstības. Latviešu valodas saknes un attīstība liecina par senatnīgumu un kultūras bagātību.

Latviešu valodas saliktenis "lasītprasme" veidojas no- "lasīt", "prasme". Lasīšanu definē sensoriskās domāšanas prasmi, kā sarežģītu. Tā ietver zīmju uztveršanu un artikulāciju. Svarīgi lasīšanā ir prasme koordinēt acu kustību. (Geiger, Millis, 2004). Pedagoģijas terminu vārdnīcā terminu "lasīšana" definē kā procesu, kurā bērni tiek mācīti lasīt un saprot tekstus, kas tiek izmantoti izglītības procesā (Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca, 2000)

Tālākā salikteņa daļa kura tiek analizēta ir "prasme". Tā ir darbība kuru veic atbilstoši nepieciešamajai kvalitātei un arī apjomam. Prasme ir būtisks priekšnosacījums darbībai, kā arī tā ir pakāpe, kādā zināšanas un darbības paņēmieni tiek apgūti un izmantoti mērķtiecīgās aktivitātēs (Auziņa, 2014).

Darba autore secina, ka lasītprasme nav tikai izlasīts teksts, bet šī prasme ir svarīga arī, lai cilvēks varētu socializēties, komunicēt ar citiem un paplašināt vārdu krājumu. Caur lasīšanu cilvēks var izteikties ar saviem vārdiem, jūtām un domām. Tā ir būtiska valodas prasme, kas ietver zīmju uztveršanu, teksta saprašanu un notikuma izteikšanu ar vārdiem un teikumiem. Tas ir sarežģīts process, kas ļauj mums gan izprast, gan paust domas un jūtas, gan skaļi, gan klusi. Šīs prasmes veids ir neaizstājams, lai attīstītu valodas prasmes un sapratni par apkārtējo pasauli (Fišers, 2005).

Bērnu lasītprasme dažādos vecuma posmos attīstās atšķirīgi. Piemēram, aptuveni ceturtajā dzīves gadā bērniem parasti rodas interese par burtiem, kas bieži vien ir saistīta ar viņu interesi par grāmatām. Šajā posmā ir svarīgi atbalstīt šo jauno interesi un saistīt to ar bērna personīgo pieredzi un attieksmi pret lasīšanu. Bērniem ir aizraujoši uzzināt savu un ģimenes locekļu nozīmīgos burtus, un tieši šajā brīdī viņi vēlētos uzzināt vairāk. Ja kāds parāda, kā rakstīt šos burtus, lasīšanas prasmes var sākt attīstīties dabiski (Kaņepēja, 2012).

Lasītprasme un rakstītprasme ļauj cilvēkam atklāt un paplašināt savu pieredzi, un tās ir nepieciešamas dažādu jomu mācību satura apguvei. Lai nopietni apgūtu lasīšanu un rakstīšanu, ir svarīgi vispirms pilnībā iepazīt burtus un izprast to skaņu atbilstību. Turklāt ir būtiski saprast burta un skaņas attiecības.

Lasītprasme ir darbība, kas pieprasa piepūli un arī motivāciju. Tā ir vajadzīga, lai varētu izprast un lietot tās rakstītās valodas formas, kas nepieciešamas sabiedrībai un ir nozīmīga indivīdam (REF: Lasītmācīšana viegli un ar prieku, 2015).

Pētījumi liecina, ka bērniem, kuri sāka apgūt lasītprasmi 3-4 gadu vecumā, ir labāki rezultāti šajā jomā salīdzinājumā ar tiem, kuri sāk šo procesu 5 gadu vecumā vai vēlāk. Šis agrīnais sākums veicina veiksmīgu lasītprasmes attīstību un nodrošina stabilu pamatu turpmākai izglītībai.

Lasītprasmes attīstība nesākas tikai ar burtu un skaņu apguvi vai rakstīto burtu atpazīšanu, tā ir saistīta ar bērna izziņas procesu. Lai lasīšana kļūtu jēgpilna, ir svarīgi iemācīties kontrolēt uzvedību, ievērot noteikumus, klausīties un saprast dzirdēto saturu, pabeigt uzsākto, jautāt un atbildēt uz jautājumiem. Šīs prasmes attīstās jau agrīnā vecumā un veido emocionālo pamatu lasīšanas prasmju apguvei. Lai pedagogi varētu efektīvi veicināt lasītprasmes attīstību, viņiem jāsaprot gan bērnu attīstības, gan lasīšanas procesa psihofizioloģiskās pamatnostādnes, gan arī smadzeņu darbība (Whitehurst, Lonigan, 1998).

Lasīšanas apguve, lingvistiskā izpratne un spēja atspoguļot runāto valodu ir cieši saistīta. Ir pierādīts, ka fonētiskā izpratne ir būtiska lasīšanas prasmju attīstībā, jo tā nosaka bērna spēju analizēt vārdu skaņu struktūru un izprast atsevišķas skaņas. Lasīšanas procesā bieži vien sākumā notiek redzes uztvere, tad ar mutvārdu runu tēls tiek salīdzināts, un pēc tam tiek saprasta teksta jēga (Frith, 1985).

Fonemātiskā dzirde ir svarīga lasītprasmes norisē, jo tā ļauj bērniem saprast un interpretēt rakstītu tekstu (Adams, 1990).

Fonemātiskā dzirde ir spēja precīzi uztvert un atšķirt skaņas (fonēmas). Bērni ar vāju fonemātiskās dzirdes attīstību var neidentificēt dažas akustiskās īpašības sarežģītās un mīkstās skaņas. Nepietiekama fonemātiskās dzirdes attīstība izpaužas kā skaņu jaukšana, kas var izraisīt neskaidrību par vārda nozīmi. Šī problēma var būt saistīta ar nepareizām fonēmiskām saistībām smadzenēs, kā arī mēles un lūpu kustību funkcionāliem traucējumiem (Sersnova, A. 2021).

Šī prasme attīstās paralēli valodas un runas apguvei un ir svarīga, lai spētu pareizi identificēt skaņu secību vārdos, kas ir lasīšanas un runas pamatā. Tā ir būtiska, lai bērns varētu mācīties lasīt ātrāk, jo fonemātiskā dzirde ļauj pareizi atpazīt skaņas un tās izrunāt, savienojot ar attiecīgo vārdu. Tas atvieglo vārdu saprašanu un izrunu (Jahson L., 2023).

Darba autore secina, ka lasītprasmes attīstībā un tās nozīmē ir svarīgi uzsvērt bērna lomu izglītības procesā un arī valodas bagātību. Tas liecina par fonemātiskās dzirdes svarīgumu lasītprasmes veidošanā un uzsver agrīnas lasītprasmes attīstības nozīmi. Kopumā tas apliecina, ka laba lasītprasme ir ne tikai zināšanu avots, bet arī būtisks elements personīgajā un sociālajā attīstībā. Lasītprasmes būtība ir ne tikai priekšā nostādītā teksta tehniska izlasīšana, bet arī jēgas un dziļākas nozīmes izprašana. Tieši izpratne par izlasīto attīsta bērnam radošo un loģisko domāšanu, kā arī palīdz izglītības ieguves procesā gan pirmsskolā, gan arī tālāk. Jāuzsver, ka lasītprasme, tāpat kā runas spējas un spēja rakstīt, attīstās vingrinoties un izmantojot dažādas interaktīvas spēles, rotaļas vai aktīvi sarunājoties ar vecākiem vai pedagogu. Liela nozīme lasītprasmes attīstībā ir arī fonemātiskajai dzirdei, kas ļauj bērniem saprast, ka katra skaņa ir atbilstoša kādam burtam vai burtu kombinācijai. Šāda izpratne bērnam veicina pašpārliecinātību un vēlmi turpināt attīstīt lasītprasmi.

1.2. Lasītprasmes attīstība dažādos pirmsskolas vecuma posmos

Veids, kādā bērniem tiek attīstītas dažādas ar valodu saistītas prasmes, ir atkarīgs no pedagoga pieredzes, uzskatiem un viedokļa, kā arī no apkārtējās sabiedrības un vecāku iesaistes procesā. Dažādos metodiskajos materiālos ir norādītas dažādas vadlīnijas, ar kuru palīdzību ir iespējams bērnos attīstīt lasītprasmi.

Austrāļu psihologs Džastins Hariss (Justin Harris) savā rakstā “Mācības no Šūpuļa līdz Klasei: Kā bērni apgūst valodu” (Lessons from the Crib for the Classroom: How Children really Learn Vocabulary) min to, ka bērniem, kuri aktīvi apgūst gan lasītprasmi, gan izpratni par vārdu nozīmēm, ir nepieciešams mācību procesu padarīt interesantāku, kā arī jaunos vārdus, ko bērnam paredzams apgūt, mācīt kādā bērnam saistošā kontekstā, piemēram, izmantojot spēles vai kādas citas interaktīvas aktivitātes. Tiek uzsvērts tas, ka bērna lasītprasmes pamati rodas jau mazotnē, mehāniski atdarinot skaņas, kā arī tās iegaumējot (Harris, 2011).

Lasītprasmes attīstībā liela nozīme ir arī zīdaiņu vecumam. Amerikāņu psihologi Betija Hārta (Betty Hart) un Tods R. Rislijs (Todd R. Risley) savā pētījumā “Jaunu amerikāņu bērnu nozīmīgo ikdienas pieredžu atšķirības” (Meaningful differences in the everyday experience of young American children) norāda uz to, ka lasītprasmes un kopējai intelekta attīstībai nozīmīgs ir jau zīdaiņa vecums, tāpēc tiek rekomendēts ar zīdaiņiem daudz sarunāties. Lai gan bērns šajā vecumā vēl neatpazīst vārdus un nesaprot sacītā nozīmi, šādas sarunas var pieradināt bērnu pie dažādām intonācijām un runas ritmiem. Tas, savukārt, var palīdzēt bērnam vēlāk attīstīt arī runasspējas un lasītprasmi. Konkrētajā pētījumā atklāts arī tas, ka

bērni, ar kuriem zīdaiņa vecumā bieži sarunājas, vēlāk dzīvē uzstāda labākus rezultātus intelekta koeficienta (IQ) testos.

Dažādos avotos norādīts arī tas, ka liela nozīme lasītprasmes attīstībā ir ne tikai pedagogiem, bet arī bērna vecākiem. Holandiešu psihologs Marinuss van Ijzendoorn izstrādājis pētījumu par to, kā trīsgadnieka saikne ar māti, īpaši vakara pasaciņas lasīšana katru vakaru, attīsta arī tālāku bērna runas un lasītprasmi. Pētījumā skaidrots, ka vakara pasaciņas lasīšana bērnam raisa interesi par pašu procesu, redzamajiem burtiem, kas bieži vien ir ilustrēti, kā arī kontekstu, kādā vārdi ir izmantoti. Darbā minēts arī tas, ka šādu ietekmi uz bērna interesi apgūt jaunus vārdus, burtus, skaņas un līdz ar to arī attīstīt lasītprasmi, var veicināt arī pedagogs – īpaši gadījumos, kad bērna attiecības ar vecākiem nav pietiekami attīstītas. (van Ijzendoorn, 1995). Arī citu pētnieku secinājumi ir saistīti ar to, ka pirmsskolā ir ļoti svarīgi pievērst uzmanību bērna emocionālajai pieredzei un sociālajai videi, kurā bērna valoda attīstās. Ja bērns saskarās tikai ar neveiksmēm un negatīvām emocijām, tas var novest pie tā, ka viņš zaudē motivāciju attīstīt lasītprasmi, kas arī ilgtermiņā var ietekmēt cilvēka valodas prasmes. (Kriekšis, et al., 2021)

Bērna valodas attīstība, tai skaitā lasītprasme, ir joma, kas mainās atkarībā no vecuma, kā arī jau minētajiem faktoriem, kas saisti arī ar ģimeni. Viena līdz divu gadu vecumā bērns sāk izmantot vienkāršus vārdus un frāzes, saprot vienkāršas norādes un komandas, spēj izteikt vēlmes un vajadzības ar īsiem teikumiem, sāk atpazīt dažādas skaņas un vārdus. Bieži vien šo valodas prasmju attīstība aizsākas ar dažādu skaņu atdarināšanu – izteikti ir novērojams tas, ka bērns imitē skaņas, kas tam saistās ar dažādiem dzīvniekiem, it īpaši to dzīvnieku skaņas, ar kuriem bērns ir regulārā saskarē. Kā piemēru var minēt suņus, kaķus un citus mājdzīvniekus. Arī šai prasmei ir liela nozīme, un to var attīstīt, ja vecāks vai pedagogs skaidro vai imitē šīs skaņas, kā arī paralēli dzīvnieku identificē. Divu līdz trīs gadu vecumā bērnam attīstās spēja uztvert stāstījuma sižetu un domu, kā arī tiek attīstīta arī vizuālā uztvere un bērns sāk veidot sapratni par saistību starp zīmējumu un ar to domāto.

Trīs līdz četrus gadu vecumā bērns sāk paplašināt vārdu krājumu un veidot sarežģītākus teikumus, izprot vienkāršas pasakas, sāk lietot pareizu gramatiku un izrunu, atpazīst dažādu burtu formas un attiecīgās skaņas. Piecu līdz sešu gadu vecumā bērns attīsta lasītprasmi un saprot ar burtiem saistītās skaņas un to savienojumus, prot lasīt vienkāršus tekstus, izprot stāsta struktūru un galvenos notikumus, izsaka savas domas un emocijas rakstiski vai mutiski. Valodas attīstības ziņā sešu līdz septiņu gadu vecumā bērns jau pareizi izrunā visas skaņas. Praktiski tas notiek, izrunājot skaņu un vienlaikus rādot attiecīgo burtu. Bērns apgūst visa veida skaņas, ieskaitot līdzskaņus. Valoda ir jāveido no agra vecuma, jo tad attīstās fonemātiskā dzirde, izruna un skaidra runa.

Šajos posmos ir svarīgi veicināt bērna valodas attīstību, nodrošinot iespējas runāt, lasīt un rakstīt, kā arī veicinot bērnā interesi šīs darbības veikt. Stabila valodas pamatu attīstība sekmē bērna intelektuālo izaugsmi un veido labvēlīgu pamatu turpmākai izglītībai un komunikācijai.

Valsts izglītības un satura centrs vadlīnijās, kas saistītas ar pirmsskolas izglītības programmas saturu, norāda uz dažādām ar izglītības procesu saistītām lietām, piemēram, ar to, ka valoda jā māca izmantojot atbilstošajam vecuma posmam piemērotu literatūru, izmantojot dažādu tematiku, kā arī nepārtraukti izsakot bērnam atgriezenisko saiti par apgūto (Metodiskie ieteikumi Pirmsskolas Mācību Programmu īstenošanai, 2016).

Skola2030 projekta ietvaros izstrādāta arī pirmsskolas mācību programma, kas iekļauj dažādos pirmsskolas posmos sasniedzamos rezultātus dažādās nozarēs. Valodas nozarē uz lasītprasmi norādīts netieši, jo kā galvenais mērķis ir uzstādīta tieši izpratnes veicināšana par dzirdēto un pēcāk arī lasīto. Šajā mācību programmā pirmsskola sadalīta trīs posmos. Pirmajā posmā lasītprasmes attīstība praktiski nav minēta, jo uzsvars tiek likts uz to, ka bērns saprot viņam teikto, kā arī uz to attiecīgi reaģē, piemēram, veicot kādu darbību, tomēr, tiek minēta nepieciešamība attīstīt spēju atkārtot dažādas skaņas. Otrajā posmā jau tiek pieminēta spēja atšķirt bērnam nozīmīgus burtus, izrunāt dažādas skaņas un arī nosaukt pirmās skaņas vārdā. Trešajā posmā noteikts, ka bērns jau spēj atšķirt dažādas skaņas un nosaukt ar tām saistītos burtus, kā arī spēj izlasīt vārdus un tos atpazīt. Tiek norādīts, ka arī trešajā posmā bērns turpina apgūt dažādas skaņas un to pareizo izrunu. (Pirmsskolas mācību programma, 2018)

Pirmsskolas vecumā notiekošā lasītprasmes attīstība ir būtiska bērnu intelektuālajai un valodas izaugsmei. Vecāku aktīvā iesaiste lasīšanas procesā un interešu veicināšana par grāmatām veicina bērnu lasītprasmes veidošanos un nodrošina stabilu pamatu turpmākai izglītībai (Smith, 2022). Šī prasme veido pamatu turpmākajai izglītībai un komunikācijai, tādēļ ir svarīgi to attīstīt jau agrīnā vecumā.

Darba autore secina, ka Latvijā ir izstrādāta ieteicamā metodika, kas efektīvi ļautu pedagogam attīstīt bērna lasītprasmi, kā arī citas nozīmīgas kompetences. Var secināt arī to, ka bērna lasītprasmes attīstībai nozīmīga ir arī apkārtējā vide un vecāku un pedagoga mēģinājumu bērnu ieinteresēt dažādu skaņu, burtu un lasīšanas procesa izziņāšanā. Var secināt arī to, ka lasītprasmes attīstība ir nepārtraukts process, kas mijiedarbojas arī ar citām prasmēm – runasprasmi, rakstītprasmi un vienkāršu spēju komunicēt. Dažādu pētīkņu pētījumos un no to izrietošajos secinājumos, arī tiek rekomendēts tas, ka visas šīs spējas ir jāattīsta nevis secīgi, bet paralēli. Arī dažādos vecuma posmos šo spēju paralēlai attīstībai ir liela nozīme – pirmā saskarsme ar valodu bērnam rodas uzreiz pēc dzimšanas, dzirdot apkārtējo balsis. Pēcāk rodas arī izpratne par nozīmi, intonācijām un dažādiem citiem valodas aspektiem.

1.3. Lasītprasmes attīstības metodes pirmsskolas izglītības iestādēs

Lasītprasme, kā jau minēts, ir daļa no kopējās valodas apguves. Tas nozīmē, ka lasītprasme nav no citām prasmēm izolēta, tātad – bērnam ir paralēli jāapgūst ne tikai lasīšana, bet arī runāšana, spēja klausīties un saprast, zīmēt, kā arī pēcāk rakstīt, kas arī norādīts Valsts izglītības satura centra publicētajā bukletā “Metodiskie ieteikumi pirmsskolas mācību programmu īstenošanai”. Minēts tas, ka bērna attīstībā pirmsskolā ir svarīgi ievērot *veseluma* principu, kas dažādas ar valodu saistītas prasmes saista vienā kopējā veselumā – bērnam klausoties stāstīto var rasties interese par lasīšanu, kas savukārt var veicināt interesi par rakstīšanu. (VISC, 2016) VISC materiālā norādīts, ka nepieciešams bērniem priekšā lasīt dzejoļus vai īsas pasakas, kas piemēroti bērna attīstības posmam, kā arī ar bērnu sarunājoties, nodrošināt to, ka uzdodamie jautājumi liek bērnam atbildēt ar vairāk kā vienu vārdu. Šis var veicināt fonemātisko apziņu.

Fonemātiskās apziņas veicināšanas metodes aprakstītas ASV Nacionālās lasītprasmes komitejas izdotajā žurnālā. Tajā norādītas dažādas metodes, ar kuru palīdzību iespējams sekmēt bērna runas un izpratnes spējas, kas pēcāk var veicināt lasītprasmes attīstību. Tiek ieteikts runājot ar bērnu vai bērnu grupu uzdot dažādus jautājumus – piemēram pajautāt kāda skaņa ir kopīga vārdos ‘*puika*’ un ‘*penālis*’. Norādīts tas, ka bērniem nav nepieciešams pārzināt burtus pilnībā, lai sadzirdētu līdzīgas skaņas šajos vārdos. Šāda metode, kā norādīts žurnālā, ir ideāli piemērota bērniem vecuma posmā no 5-6 gadiem, jo jau ir radusies izpratne par burtiem un to kombinācijām, kā arī skaņām, ko burtu kombinācijas var veidot. Līdzīgs ieteikums ir arī lūgt bērnam pateikt kāda ir pirmā vai pēdējā skaņa nosauktajā vārdā. Šādu metodi žurnāla autori dēvē par “*Fonēmu izolēšanu*”. Tieši konkrētajam vecuma posmam (5-6 gadi) tiek ieteikts arī lūgt no trīs līdzīgiem vārdiem nosaukt neiederīgo. Piemēram ‘*kaķis*’, ‘*kaste*’ un ‘*pērtiķis*’. Šāds vingrojums ļauj bērnam saprast, ka līdzīgas skaņas var atrasties arī dažādos vārdos. Šo metodi autori dēvē par ‘*Fonēmu identitāti*’. (National Reading Panel, 2000)

Vēl viena metode, kas iekļaujas *veseluma* principā, ir dažādu vecumam atbilstošu, ilustrētu, grāmatu pieejamība klasē. Ņujorkas universitātes pētnieces Sūzanas Ņūmanes (Susana Neuman) pētījumā par grāmatu pieejamību dažādu apkaimju izglītības iestādēs tika noskaidrots, ka skolās un pirmsskolas izglītības iestādēs, kuras bija spējīgas nodrošināt dažāda veida lietotas vai jaunas vecumam atbilstošas, ilustrētas grāmatas, lasītprasme bija krietni augstākā līmenī, nekā skolās, kurās lielāki finanšu līdzekļi tika veltīti skolas telpu modernizācijai un alternatīvajām mācību metodēm. Nozīme bija arī bibliotēkas pieejamībai izglītības iestādē, kā arī regulāriem publisko bibliotēku apmeklējumiem kopā ar bērniem. Pētījumā norādīts, ka tas veicina bērnu interesi par grāmatām. Bērnos, kuri vēl nav apguvuši lasītprasmi, šāda grāmatu pieejamība var veicināt interesi par grāmatā redzamajiem burtiem,

zīmējumiem un mudināt bērnu apgūt burtus un to kombinācijas, kā arī saprast skaņas, kas ar tiem saistītas. (Neuman, 2001)

Papildus tam, rakstnieka un pētnieka Džima Trelīza (Jim Trelease) grāmatā “Priekšā lasīšanas rokasgāmata” (The Read Aloud handbook) tiek minēts tas, ka arī priekšā lasīšanai ir liela nozīme valodas apguvē. Viņa veiktajā pētījumā noskaidrojies, ka pirmsskolas izglītības iestādēs vien 30 minūšu ilga pasakas vai dzejoļa lasīšana var veicināt bērnu interesi par grāmatām. Trelīzs min, ka liela nozīme ir arī grāmatu ilustrācijām, jo pirmā interese par grāmatu bērnam 4-6 gadu vecumā, kad burti var vēl nebūt apgūti pilnībā, var būt saistīta ar grāmatas vizuālo izskatu. Šis sasaucas arī ar S.Ņūmanes minēto, ka grāmatām ir jābūt vecumam atbilstošām un ilustrētām. (Trelease, 1982)

Jāņem vērā arī tas, ka mūsdienās bērni, it īpaši 5-6 gadu vecumā, aizvien ātrāk tiek iepazīstināti ar modernajām tehnoloģijām. Spilgtie, uzmanību piesaistošie attēli bērnos var raisīt lielu interesi. Mūsdienās 5-6 gadus veci bērni aizvien labāk darbojas ar jaunajām tehnoloģijām, tai skaitā telefoniem un datoriem, tādēļ Stirlingas universitātes pētnieces Lidija Plovmena (Lydia Plowman) un Kristīne Stefena (Christine Stephan) veica pētījumu par pirmsskolas izglītības iestāžu bērnu lasītprasmes attīstību, ja izglītības procesā izmanto modernās tehnoloģijas. Lai gan autores norāda, ka bērniem ir jābūt maksimāli kontrolētiem tehnoloģiju vidē un iespējams, ir nepieciešams aizliegums bērniem mājās lietot telefonus un datorus, autores arī norāda, ka izglītības procesā tehnoloģiju izmantošana var nākt par labu bērnu interesei par lasīšanu, kā arī tas var uzlabot bērna spējas uztvert informāciju. (Plowman et al., 2003)

Lasītprasmes attīstībai ļoti noderīgas ir arī rotaļas un aktivitātes, kuras aktīvi iesaista bērnus valodas izzināšanā. Pētniece Ketlīna Roskosa (Kathleen A. Roskos) savos pētījumos, kas apkopoti krājumā “Spēles un lasītprasme agrā bērnībā” (Play and Literacy in Early Childhood) norāda uz dažādiem veidiem, kādos var attīstīt bērna lasītprasmi. Pētniece piemin gan augstākminētos veidus (grāmatas, lasīšana priekšā, fonemātiskie vingrinājumi), gan piemin spēles un rotaļas kā labu veidu, kādā iedrošināt bērnu aizvien vairāk attīstīt lasītprasmi. Roskosa iesaka spēlēt spēles, kurās tiek izmantota dažādu vārdu un skaņu rīmēšana, piemēram, audzinātājam nosaucot kādu vārdu un lūdzot bērniem nosaukt vārdu, kas ar to rīmētu. Šo var izmantot arī ar dažādām skaņām un skaņu kombinācijām. Papildus tam, tiek ieteikts arī nodrošināt burtu spēļu klātesamību. Roskosa norāda, ka vislabāk ir izmantot pie magnētiskās tāfeles pieliekamos burtus, ar kuriem bērniem ļauts spēlēties. Tas var veicināt interesi sākotnēji par burtu formu un krāsām, un pēcāk tas var raisīt interesi šos burtus pārvietojot iegūt vārdus un dažādas citas burtu kombinācijas. Arī no koka izgriezti klucīši burtu formā var raisīt bērnos līdzīgu interesi, it īpaši, ja tiem virsū vizuāli norādīti kādi objekti, kas ar konkrēto burtu saistās.

Ļoti liela nozīme rotaļās un spēlēs ir ne tikai interesē par valodas piedāvātajiem izpaušmes veidiem, bet arī tajā, ka tiek attīstīta iztēle. Norādīts arī plastilīna un citu materiālu sniegtās iespējas, jo plastilīns var sniegt iespēju pašiem izveidot burta formu, tādā veidā veicinot izpratni par to. (Roskos, 2007)

Pētniece Roskosa norāda arī uz leļļu teātra potenciālu lasītprasmes apguvē. Bērniem dodot lelles un liekot izstāstīt kādu stāstu, bērni izprot stāstu struktūru, attīsta vārdu krājumu un ļauj bērniem izprast esošā vārdu krājuma pielietojumu. Arī lomu spēles var veicināt līdzīgu attīstību.

Darba autore secina, ka ir daudz pētījumu, kuri norāda uz dažādām lasītprasmes attīstības iespējām, papildus norādot arī uz to, ka lasītprasme ir cieši saistīta arī ar citām valodas prasmēm. Tas norāda uz to, ka lasītprasmes attīstībai nepietiek vien ar burtu iegaumēšanu – ir nepieciešams pacietīgs darbs arī ar rakstīšanu, zīmēšanu un rakstīšanu, klausīšanos un runāšanu, jo valodas prasmes ir saistītas ar visiem pieminētajiem un nav atdalāmas. Darba autore norāda arī uz to, ka ir pieejamas dažādas metodes, kuras veicina visu minēto prasmju attīstību, iesaistot arī bērna iztēli un radošumu, kā arī modernās tehnoloģijas, kuru izmantošana mācību procesā var būt ļoti efektīva mūsdienu paaudzes kontekstā.

1.4. Rotaļu un spēļu izmantošana lasītprasmes apguvei

Iepriekšējā nodaļā darba autore atsaucās uz pētnieces Ketlīnas Roskosas zinātnisko rakstu kopumu, kurā norādīts uz rotaļu un spēļu efektivitāti lasītprasmes attīstības procesā. Rotaļas un spēles attīsta bērna iztēli, runāšanas un klausīšanās prasmes, kā arī sapratni un radošumu. Tās ir efektīvas šo prasmju attīstībā un veicina bērnos interesi par valodu un tās sniegtajām iespējām. (Roskos, 2009) Dažādi avoti arī norāda uz dažādiem spēļu un rotaļu veidiem, kuri pozitīvi ietekmē dažādas valodas prasmes, tai skaitā arī lasītprasmi.

Dažādas rotaļas un spēles var veicināt aktīvu mācīšanos, jo bērni šādos gadījumos ir nevis vienkārši klausītāji, bet darbības dalībnieki, kas bērnos var veicināt pozitīvas izjūtas pret izglītības iestādes darbiniekiem, it īpaši pedagogu, kā arī vienaudžiem, ar kuriem spēles vai rotaļas laikā ir jāsastrādājas. Tas iekļauj arī socializēšanās iespējas, kā arī tās laikā apgūtās prasmes – strukturētu rotaļu un spēļu laikā bērnam sadarbojoties ar pedagogu vai vienaudžiem rodas iespēja attīstīt arī sarunvalodu, pieklājību un dažādas citas socializācijai nepieciešamas prasmes, kā arī jau minēto valodas prasmi, veicinot arī iespēju un interesi apgūt lasītprasmi. (Roskos, 2009) Rotaļas un spēles valodas prasmju attīstībā var būt nozīmīgas, jo bērns ir aktīvi un radoši iesaistīts procesā, bieži vien pat neapzinoties, ka tam ir arī mācību mērķis. Tas bērna apziņā sasaista valodas prasmes ar patīkamām izjūtām, kas pēcāk var noderēt turpmākajā

mācību procesā. Dažādos pētījumos ir apskatītas dažādas spēles un rotaļas – tās ietver gan dažādus ilustrētus materiālus, piemēram, burtu kartītes, gan vienkāršas lomu spēles, kuru mērķis ir veicināt iztēli un stāstu veidošanu.

Spēles sevī iekļauj gan dažādas vecumam piemērotas galda spēles vai puzzles, gan dažādus šo spēļu variantus, kuri pielāgoti bērnu vecumam un prasmēm. Tās spēj attīstīt bērnam stratēģisko domāšanu un jau iepriekš minētās sociālās prasmes – spēļu laikā ir jāspēj sadarboties un komunicēt, pat ja tas neiekļauj valodas izmantošanu, bet gan dažādu mīmiku un izteiksmes. Spēles var attīstīt arī specifiskas prasmes, ja tādi ir uzstādītie spēles noteikumi. Ar to palīdzību ir iespējams attīstīt burtu atpazīšanas prasmes, koncentrēšanās spējas un vizuālo atmiņu, kā arī attīstīt izpratni par valodas struktūru un to, kā tās pareizi izmantot. Dažādas spēles, tai skaitā galdaspēles, ir nozīmīgas arī sīkās motorikas attīstībā, jo bieži vien spēļu kauliņi ir salīdzinoši nelieli. Šie spēļu kauliņi nereti mēdz būt arī apzīmēti ar burtiem – it īpaši gadījumos, kad konkrētā spēle vai galdaspēle ir specifiski veidota lasītprasmes apguvei kādam konkrētam vecuma posmam, lielākoties 5-6 gadu vecumam. (Hirsh-Pasek, 2009)

Krievu psihologs Ļevs Vigotskis (Лев Семёнович Выготский) savos darbos paudis to, ka dažādas sociālās un valodas prasmes nav iedzimtas, bet gan tādas, ko iespējams ietekmēt izmantojot dažādus pedagoģiskus un psiholoģiskus paņēmienus. (Pickren et al., 2012) Balstoties uz viņa teorijām pētnieces Jeļena Bodrova (Elena Bodrov) un Debora Leonga (Deborah Leongh) veica pētījumu, kurā, balstoties uz Vikotska teorijām, tika pārbaudītas dažādas izglītojošas spēles un to ietekme uz bērnu valodas, tai skaitā lasīšanas, prasmēm. Pētījuma gaitā tika secināts, ka spēles labvēlīgi ietekmē bērnu lasītprasmi. Tika noskaidrots arī tas, ka visefektīvākās spēles bija tās, kuras bērnus aicināja iztēloties sevi kā pasaku tēlu un savus spēles kauliņus izmantot ņemot vērā sava tēla nepieciešamības un motīvus. (Bodrova et al., 2012) Var secināt, ka iztēlei lasītprasmes attīstībā caur spēlēm ir liela nozīme.

Rotaļas, kas mēdz būt fiziski aktīvākas par spēlēm, ir interaktīvs veids, kurš, tāpat kā spēles, var attīstīt sociālās prasmes, iztēli, veiklību un arī sarunvalodas lietojumu. Rotaļas, it īpaši tās, kuras ietver kādu objektu identificēšanu, nosaukšanu, rīmēšanu, dziedāšanu un kopumā jebkādas darbības, kuras var saistīt ar valodas attīstību, ir bērnam stimulējošas, interesantas un saistošas, kas var veicināt bērnu iesaisti šādās rotaļās.

Nacionālā lasītprasmes komiteja (National Early Literacy panel), kas ir atbildīga par lasītprasmes attīstību Amerikas Savienotajās valstīs, jau 2008.gada publicētajā pārskatā par aktuālajām lasītprasmes tendencēm un metodēm, minējusi spēles un rotaļas kā nozīmīgu lasītprasmes apguves metodi. Pārskatā minēts, ka liela nozīme lasītprasmes apgūvē ir dažādām spēlēm, kurās vizuāli redzami dažādi burti. Kā piemēri ir minēti magnētiskie burti, puzzles un kartiņas ar dažādiem burtiem.

Komitejas publikācijā tiek norādīts, ka šādi burti ir interesanti bērniem, ņemot vērā to, ka bērns drīkst tos ņemt rokās, aplūkot un izmantot dažādās spēlēs. Tiek rekomendētas arī dažādas spēles dažādiem vecuma posmiem. Piemēram, magnētiskie burti visefektīvākie būs bērniem vecumā no 6 -7 gadiem. Šajā laika posmā, kā jau iepriekš darbā minēts, bērns jau izprot saistību starp burtiem un dažādām skaņām. Tāpēc tiek rekomendēts, ka pedagogs nosauc kādu skaņu vai vārdu, un bērns, izmantojot magnētiskos materiālus, kuros redzami burti, pētījumā iesaistītie bērni tos aktīvi centušies izlasīt. Adamsas eksperimentā piedalījušies 4-6 gadus veci pirmsskolas izglītības iestādes audzēkņi. Pēc pētījuma autores novērojumiem ir iespējams secināt, ka liela nozīme rotaļās ir arī sacensības garam, jo tieši tādās situācijās konkrētā vecuma bērni aktīvi cenšas pildīt rotaļas nosacījumus, kas bieži vien iekļauj lasīšanu vai burtu atpazīšanu. Šo, kā norāda Adamsa, ir viens no aktīvu un interaktīvu rotaļu un kopumā aktivitāšu pozitīvajiem aspektiem, jo veicina bērnu ieinteresētību piedāvātajā aktivitātē. (Adams, 1990)

Dažādas puzzles ir piemērotas dažādiem vecumiem – tā ir viena no spēlēm, ko var rekomendēt gandrīz katram vecuma posmam, ja ņem vērā optimālos kauliņu izmērus. Puzzles, kas tiek pieminētas Nacionālās lasītprasmes komitejas pārskatā, ir dažāda veida – tiek piedāvātas koka puzzles, kuru kauliņi ir dažādu burtu formās. Bērna uzdevums ir koka burtu ievietot attiecīgajā formā. Šādas puzzles ir noderīgas sākot jau ar 2-3 gadu vecumu, jo bērnam nav nepieciešams pārzināt ar attiecīgo burtu saistītās skaņas vai pat izprast, ka tas ir burts – pedagogs vai vecāks šādu informāciju var vienkāršā, bērnam izprotamā formā, izskaidrot. Pārskatā minēts, ka arī agrīnā vecumā ir liela nozīme tam, ka bērns redz burtus – pat ja tos vēl neizprot. Tāpēc tiek uzsvērts, ka dažādas burtu puzzles der arī 2-3 gadus veciem bērniem, it īpaši, ja vecāks vai pedagogs saprotami izskaidro kas ir attēlots un kam tas noder. (National Reading Panel, 2008)

Pētniece Merilina Jāgere Adamsa (Marilyn Jager Adams) savā 1990.gada pētījumā norāda uz to, ka rotaļas, kurās ir nepieciešams atpazīt norādīto burtu vai atkārtot izteikto skaņu, veicina ne tikai runas spējas, bet arī fenomātisko dzirdi un lasītprasmi – bieži vien rotaļās izmantojot vizuālos burtus, saliek šai skaņai vai vārdam attiecīgos burtus noteiktajā secībā. (National Early Literacy Panel, 2008)

Amerikāņu pētniece un lasītprasmes apguves eksperte Linneja Ehrī (Linnea Ehri) savā 2005.gada pētījumā “Vārdu lasīšanas attīstība: fāzes un atklājumi” (Development of Sight Word Reading: Phases and Findings) norāda uz to, ka 4-7 gadu vecumā noderīgas lasītprasmes attīstībai ir dažādas spēles un rotaļas, kuras iekļauj rīmēšanu.

Rīmēšana attīsta fonoloģisko apziņu un, kā norāda L.Ehrī, ir novērojams tas, ka bērni ar attīstītāku fonoloģisko apziņu, ātrāk un kvalitatīvāk apgūst lasītprasmi, kā arī citas ar valodas lietojumu saistītas prasmes. Konkrētajā pētījumā tiek rekomendētas divas spēles – pirmā ir

atbilstoša plašai vecumu amplitūdai un pētniece norāda uz to, ka šo spēli ir iespējams izmantot sākot jau no 4 gadu vecuma vai pat ātrāk, ja bērna individuālā attīstība to ļauj. Spēles laikā pedagogs vai vecāks nosauc kādu vārdu, piemēram kaķis. Bērnu uzdevums ir nosaukt kādu vārdu, kas rīmējas, piemēram – zaķis. L.Ehrī savā darbā norāda, ka pedagoga vai vecāka nosauktajiem vārdiem ir jābūt atbilstoši bērna vecumam gan pēc skaņām, kas vārdā iekļautas, gan pēc vārda garuma. Tiek minēts tas, ka ir jāņem vērā bērna runas spējas, jo lielam skaitam bērnu ir grūtības izrunāt, piemēram, burtu r. Tas var samazināt bērna interesi piedalīties rotaļā. Balstoties uz L.Ehrī pieredzi, ir iespējams, ka sākotnēji bērni nosauks neeksistējošus vārdus, bet ar līdzīgām skaņām, piemēram jau iepriekš minētajam vārdam kaķis kā rīmējošais vārds tiks nosaukts maķis. Pētniece norāda uz to, ka nav nepieciešams bērnu nosodīt par neeksistējoša vārda nosaukšanu – šīs rotaļas mērķis ir bērnam veicināt fonoloģisko dzirdi. (Ehri, L., 2005)

Džūlija Fišere (Julie Fisher) Oksfordas Brūksas Universitātes (Oxford Brookes University) vieslektore, papildinājusi Adamsas tēzes par sacensības garu kā motivējošo faktoru lasītprasmes apguvei, it īpaši, ja tas veicināts rotaļu laikā. Fišeres pētījumā norādīts tas, ka bērnu dabiskā ziņkārē ir liels motivējošais faktors lasītprasmes un valodas prasmes apguvē. Rotaļas tiek minētas kā labs veids, kādā vairoto bērna dabisko ziņkāri tieši par lasīšanu un rakstīšanu. Fišere norāda, ka rotaļas sniedz bērniem iespēju eksperimentēt ar dažādiem izteiksmes līdzekļiem, piemēram, ja rotaļas ietvarā ir jāizdomā kādi jaunvārdi vai līdzīgi vārdi jau nosauktajam, kā arī rotaļas sniedz iespēju izpētīt apkārtējo vidi un savas spējas, tai skaitā arī valodas prasmes. Pareizi izplānotas rotaļas veicina arī lasītprasmes attīstību, it īpaši, ja spēle veicina vārdu krājuma papildināšanu, fonētisko dzirdi un izpratni par teksta struktūrām. Tas var veicināt ne tikai interesi par lasīšanu, bet arī veicināt burtu un skaņu atpazīšanu jau pašā mācību procesā.

Kā vēl vienu piemēru var minēt pētnieces Ketlīnas Roskosas (Kathleen Roskos) darbā “Mutvārdu valoda un agrīnā lasītprasme pirmsskolā: Runāšana, lasīšana un rakstīšana” (Oral Language and Early Literacy in Preschool: Talking, Reading, and Writing) pieminētās lomu spēles – kopā ar bērniem tiek izvēlēta kāda situācija, kas var būt gan ikdienišķa, gan neordināra, un katram bērnam grupā tiek iedalīta kāda loma. K.Roskosa piedāvā izmantot, piemēram, veikala vai ārsta apmeklējumu. Ieteicams sagatavot arī kādus vizuālus materiālus – cenu zīmes, produktu nosaukumus un tamlīdzīgi. Bērniem tiek izskaidrots situācijā sasniedzamais mērķis un tiek ļauts brīvi interpretēt situāciju. Šāda rotaļa ļauj bērniem attīstīt ne tikai radošo domāšanu un mutisko komunikāciju, bet arī lasītprasmi, jo tiek izmantoti arī rakstītie elementi un materiāli. (Roskos, K., et al., 2009) Zemāk redzamajā tabulā parādītas avotos visbiežāk atrodamās spēles un rotaļas, kā arī prasmes, ko tās attīsta:

1.tabula. Rotaļas lasītprasmes attīstībai

Process, ko attīsta	Rotaļas nosaukums	Īss skaidrojums
Fonemātiskās dzirdes attīstība; skaņu diferencēšana	“Nosauc vārdu, kas skan līdzīgi kā iepriekšējais”; “Nosauc vārdu, kas rīmējas ar iepriekšējo”	Abās spēlēs ir vienāds princips – pedagogs vai vecāks nosauc kādu vārdu un bērns nosauc vārdu, kas ir līdzīgs vai rīmē. Tas attīsta bērna fonemātisko dzirdi un apziņu, kā arī ļauj attīstīt spēju diferencēt skaņas. Spēle piemērota dažādām vecuma grupām sākot ar 4 gadu vecumu – vārdi un skaņas, kas tiek izmantotas, jāpielāgo bērna vecumam un spējām, kā arī runas īpatnībām.
Burtu atpazīšana	“Nosauc parādīto burtu”	Pedagogs vai vecāks parāda bērnam kādu rakstītu burtu, kas var būt gan ilustrēts, gan neilustrēts, un lūdz bērnam nosaukt burtu. Papildus tam, ir iespējams spēli modificēt un lūgt bērnam nosaukt arī kādu vārdu, kas sākas ar parādīto burtu. Spēle piemērota bērniem no 6 gadu vecuma, bet to var pielāgot dažādiem vecumiem un prasmēm.
Lasīšana	“Pastāsti izlasītā teksta sižetu”; “Pastāsti kādi varoņi darbojas stāstā”; “Izlasīto burtu un tekstu kabatiņa”	Konkrētā spēle tiešā veidā attīsta lasītprasmi – bērnam tiek iedots vecumam atbilstošs rakstīts teksts. Bērna uzdevums ir to izlasīt un atstāstīt tā sižetu vai darbojošos tēlus. Šāda spēle piemērota bērniem no 6 gadu vecuma vai brīža, kad bērns ir apguvis lasītprasmi.

Darba autore secina, ka ir pietiekams daudzums dažādu pētījumu, kas apstiprina spēļu un rotaļu efektivitāti valodas prasmju, tai skaitā lasītprasmes, apguves procesā. Rotaļas un spēles veicina sacensības garu, ļauj bērniem izmantot savu dabisko ziņkāri, kā arī iztēli, kas veicina bērnu ieinteresētību apguves procesā. Dažādi pētījumi norāda arī uz to, ka bērni ir ieinteresēti apgūt lasītprasmi, ja tas viņiem ļauj uzvarēt kādā spēlē vai rotaļā. Šāds sacensības gars ir maksimāli jāizmanto izglītības procesā, jo šādas spēles un rotaļas attīsta arī bērnu sociālās iemaņas, kuras nāk par labu arī lasītprasmes attīstībā, jo attīsta runas un izpratnes spējas. Var secināt, ka arī rotaļās un spēlēs pastarpināti tiek veicināta lasītprasmes attīstība, papildinot

iepriekšējās nodaļās minēto par to, ka lasītprasmes attīstībai nozīmīgas ir arī citu, paralēlu, prasmju attīstība.

Rotaļas un spēles šādu attīstību nodrošina bērniem saistošā un interesējošajā veidā. Dažādos materiālos ir pieejami dažādas rotaļas vai spēles, kas var palīdzēt attīstīt lasītprasmi pirmsskolas vecuma bērnos. Lielai daļai no augstākminētajām spēlēm un rotaļām ir plaša vecumu aplītūda – vissvarīgākais ir vecāka vai pedagoga lēmums par to, kādā formā un sarežģītībā konkrēto spēli vai rotaļu īstenot. Pieejamo rotaļu un spēļu klāsts ir plašs un dažādām rotaļām ir pieejami pietiekami plaši uzlabojumi – spēles un rotaļas ir iespējams pielāgot dažādām vecuma grupām un apgūstamajām prasmēm.

2. Empīriskais pētījums par 5-6 gadu vecu bērnu lasītprasmes apguves sekmēšanu ar rotaļām un spēlēm.

2.1. Pētījuma metodoloģijas raksturojums

Empīriskā pētījuma mērķis ir pārbaudīt rotaļu, spēļu izmantošanas iespējas pedagoģiskajā procesā lasītprasmes sekmēšanai, ievērojot tādus nosacījumus, kā spēļu un rotaļu atbilstību bērnu sasniegtajam lasītprasmes līmenim un interesēm - tās ir saistošas viņiem. No skolotāja puses bērniem tiek dots atbalsts un motivācija, bērni tiek ieinteresēti dotajās spēlēs. Bērniem ir jāizprot spēles būtība un ko viņi tajā apgūst, par šo bērniem izskaidro skolotājs. Skolotājs dotās spēles un rotaļas bērniem piedāvā nodarbības laikā, spēlējot tās gan nelielās grupās, gan individuāli. Dotās spēles un rotaļas bērniem tiek dotas spēlētās arī brīvā laikā, kā arī skolotājs izmantojot spēles un rotaļas darbojās ar bērniem arī individuāli.

Šajā vecumā bērni mācās caur praktisku un rotaļīgu darbību. Spēles un rotaļas palīdz bērnam uztver lasītprasmi kā dabisku un vienkārši aizraujošu procesu, kas attīstās bērna attīstības līmenim un bērna interesēm. Rotaļās bērns ne tikai atpazīst burtu un skaņu saistību, bet arī kā veidojas vārds, kā to izlasīt. Darba autore uzsver, ka izpratni par tekstu bērns labprāt uztver caur interaktīvām un tematiskām spēlēm. Lasītprasmes pamats ir uzmanība, atmiņa, sadarbība un loģiskā domāšana, tā palīdz attīstīt kognitīvas un sociālās prasmes.

Spēles un rotaļas būtu jāmaina reizi nedēļā, lai saglabātu bērniem šo interesi par lasītprasmi un grāmatām, tām ir jābūt bērnam brīvi pieejamā vietā, kā spēļu stūros, plauktos. Lasītprasmes apgušanas process ir jāintegrē visās mācību jomās, jo vairāk lasa, jo vairāk bērnam izdodas to izdarīt, šeit viss atkarīgs no pedagoga, kurš ir galvenais motivātors burtu apgušanā. Darba autore norāda, ka spēles un rotaļas ne tikai attīsta lasītprasmi, bet arī veicina bērnu pašmotivācija un prieku mācīties, ja tās piedāvā regulāri, organizēti un bērnu interesēm atbilstošu pieeju.

Pamatojoties uz empīriskā pētījuma mērķi, tika izstrādāti uzdevumi:

1. Bērnu lasītprasmes novērtēšana pētījuma sākumā.
2. Īstenot pedagoģisko izmēģinājuma darbību - rotaļu un spēļu izmantošana pedagoģiskajā procesā, ievērojot teorijas analīzes gaitā atklātos pedagoģiskos nosacījumus.
3. Novērtēt bērnu lasītprasmi pētījuma noslēgumā.
4. Izstrādāt secinājumus un ieteikumus.

Empīriskajā pētījumā tika pielietotas dažādas pētīšanas metodes, tostarp pedagoģiskā novērošana, pedagoģiskā izmēģinājuma darbība, matemātiskā statistika.

Pedagoģiskā novērošana tika izmantota, lai labāk izprastu grupas bērnu individuālās īpašības un iegūtu detalizētu informāciju par katru pētījuma dalībnieku. Šī metode sniedz iespēju analizēt gan bērnu darbības procesu kopumā, gan izvērtētu viņu prasmes un uzvedību konkrētā vidē. Vienlaikus novērošana ļauj iegūt autentiskus datus un bērna spēju līmeni, kas pēc tam tiek analizēti, lai izdarītu secinājumus un sniegtu ieteikumus bērna attīstībai.

Novērošana- attīstības izpēte novērošana- tiek izmantota, kā patstāvīga metodika. Šī metode ļauj pētīt bērnu uzvedību ierastā vidē, kā piemēram, uz savdabīgām situācijām vai ārēju ietekmi. Darba autore izvēlējās šo metodi, lai pētītu bērnu lasītprasmes iemaņas sākotnējā posmā, kā arī sniegtot priekšstatu par to. Pedagoģisko terminu skaidrojošā vārdnīcā skaidrots, ka mērķtiecīgs process ir novērošana, kurā vērojot, uzzina un secina, izseko (Pedagoģisko terminu skaidrojošā vārdnīca, 2000).

Pedagoģiskā izmēģinājuma mērķis šī pētījuma ietvaros ir pārbaudīt spēļu un rotaļu izmantošanu kā mācību procesa sastāvdaļu, lai sekmētu 5-6 gadus vecu bērnu lasītprasmes attīstību. Šajā pedagoģiskajā izmēģinājumā tika paredzēts integrēt spēles un rotaļas mācību procesā, padarot tās saprotamas un viegli uztveramas bērniem. Šī pieeja ļauj iegūt nepieciešamo informāciju, izmantojot darbību un mācību procesu, kā arī veikt tās analīzi.

Pētījuma bāze, Ventspils X pirmsskolas izglītības iestādes, 5-6 gadu vecu bērnu grupā. Grupā ir 10 bērni, no kuriem 6 meitenes un 4 zēni. Pētījums ilga 2024. gada oktobra sākuma līdz 2024. gada novembra beigām.

2.2. Lasītprasmes apguves novērtējums pētījuma sākumā

Pētījuma sākumā, oktobrī, tika veikta pētāmās grupas bērnu novērošana dažādās aktivitātēs un viņu lasītprasmes novērtēšana, lai iegūtu detalizētāku informāciju par bērniem un izvēlētos vispiemērotākās rotaļas un spēles lasītprasmes attīstīšanai. Uz novērotā pamata sniegts īss katra bērna raksturojums. Cienot bērnu un vecāku privātumu:

Alise – ļoti aktīva un zinātkāra, vienmēr vēlas apgūt un iemācīties jaunas zināšanas. Ātri iegaumē mācību vielu un spēj patstāvīgi darboties, tomēr neprot pieņemt zaudējumu un emocionāli reaģē uz neveiksmēm. Aktīvi piedalās spēlēs un rotaļās, demonstrē iniciatīvu un vēlmi palīdzēt grupas biedriem. Lasītprasmes uzdevumi padodas labi, prot lasīt vārdus pa zīlēm, saprot izlasīto. Padodas īsu vārdu lasīšana, grūtības sagādā garāki vārdi.

Nikita – kautrīgs zēns, krievu tautības bērns. Puikam sagādā grūtības latviešu valodu un izruna, apmeklē logopēdu. Spēlēs un rotaļās vēlās piedalīties, bet ir nepieciešams skolotāja atbalsts.

Olivers – aktīvs, radošs un draudzīgs, patīk spēlēties kopā ar grupas biedriem un piedalīties skolotāja organizētās aktivitātēs, patīk spēlēt galda spēles, runā ļoti skaidri, zēns sāk burtot un vilkt zilbes.

Reinis – kluss zēns, nepārliecināts par sevi un savām darbībām. Patīk sarunāties ar skolotāju, bet tas dažreiz sagādā grūtības, jo ir nepietiekams vārdu krājums, tomēr veiksmīgi izpilda uzdotos uzdevumus un precīzi nosauc visus zināmos burtus.

Samanta – komunikabla, patīk uzturēt kārtību. Meitene ir apguvusi burtus un zilbes, un, darbojoties kopā ar skolotāju, viņa labi saprot uzdevumu būtību. Tomēr, veicot darbu patstāvīgi, rodas grūtības, un uzdevums sagādā grūtības. Spēlēs un rotaļās ir aktīva.

Enija – sirsnīga meitene, ļoti laba uzmanības noturība, vienmēr klausās ko skolotājs saka, sarunājās droši un nekautrējās. Patīk rotaļas. Meitene labi atpazīst burtus.

Kristians – kluss, nelabprāt sarunājas ar grupas biedriem. Patīk būt vienam. Dotos uzdevumus pilda labi, nepietiekams vārdu krājums. Lasītprasmes uzdevumus zēns pilda savā tempā, bet gala rezultāts vienmēr ir apmierinošs.

Melisa – droša un komunikabla. Krievu tautības meitene runā krievu valodā, bet ir apguvusi pamatus latviešu valodā, mēdz jaukt burtus, ļoti patīk spēles un rotaļas, labi pārzin burtus.

Marija – gudra, kārtīgi pilda darbiņus, labi pārzin burtus un saklusa skaņas, kā arī ir izpratne par zilbēm. Aktīvi iesaistīties visās piedāvātajās rotaļās un palīdzēt citiem grupas biedriem.

Amanda – klusa un pati neuzsāk sarunu, taču izrāda interesi komunicēt ar grupas biedriem. Viņa labprāt piedalās aktivitātēs un nodarbībās, kā arī ir sākusi burtošanu un zilbju veidošanu.

Pētāmās grupas bērni attīstās atbilstoši savam vecumam. Viņi ar aizrautību piedalās dažādās aktivitātēs un labprāt iesaistās mācību procesā. Valodas prasmes grupā ir dažādas - lielākā daļa bērnu spēj skaidri un saprotami izteikties, atpazīt un atšķirt skaņas, sasaistīt tās ar burtiem, lasīt zilbes un pat iegaumēt vai attīstīt īsus tekstus. Lai precīzi novērtētu katra pētījumā iesaistītā bērna lasītprasmi, tika izmantoti konkrēti kritēriji: skaņu saklausīšana vārdā, skaņai atbilstoša burta atpazīšana, zilbju un vārdu lasīšana. Kritēriji izstrādāti, balstoties uz Pirmsskolas mācību programmā (2018) definētajiem sasniedzamajiem rezultātiem

3.posmam. Katrs kritērijs mērīts 3 līmeņos: A – apguvis, T – turpina apgūt, S – sācis apgūt. Katram līmenim piešķirts punktu skaits no 3-1, lai iegūtos datus varētu apstrādāt statistiski. Kritēriji un to līmeņi, līmeņiem piešķirtie punkti attēloti 2.tabulā:

2. tabula. Lasītprasmes novērtēšanas kritēriji un līmeņi

Kritērijs	A - 3punkti	T – 2 punkti	S – 1punkts
Skaņu saklausīšana vārdā	Saklausa skaņas vārdā.	Mācās saklausīt, ne vienmēr izdodas saklausīt visas skaņas vārdā, nereti nepieciešams pieaugušā atbalsts.	Vēl neizprot jēdzienu “skaņa”, nespēj saklausīt, sauc kopā ar citām skaņām vārda daļām.
Skaņai atbilstoša burta atpazīšana	Atpazīst skaņai atbilstošu burtu.	Atpazīst daļu no burtiem, taču tos mēdz jaukt, neatcerēties to izskatu, tāpēc nepieciešama pieaugušā palīdzība.	Atpazīst tikai dažus, sev personiski nozīmīgus burtus.
Zilbju un vārdu lasīšana	Lasa zilbes un īsus vārdus, saprot izlasīto.	Lasa zilbes un mācās salasīt īsus vārdus, tomēr neizprot izlasīto – nesaklausa vārda struktūru.	Nelasa zilbes un vārdus.

Bērnu lasītprasmes novērtēšana notika rotaļu darbībās ar burtiem. Iegūtos rezultātus var apskatīt 3. tabulā.

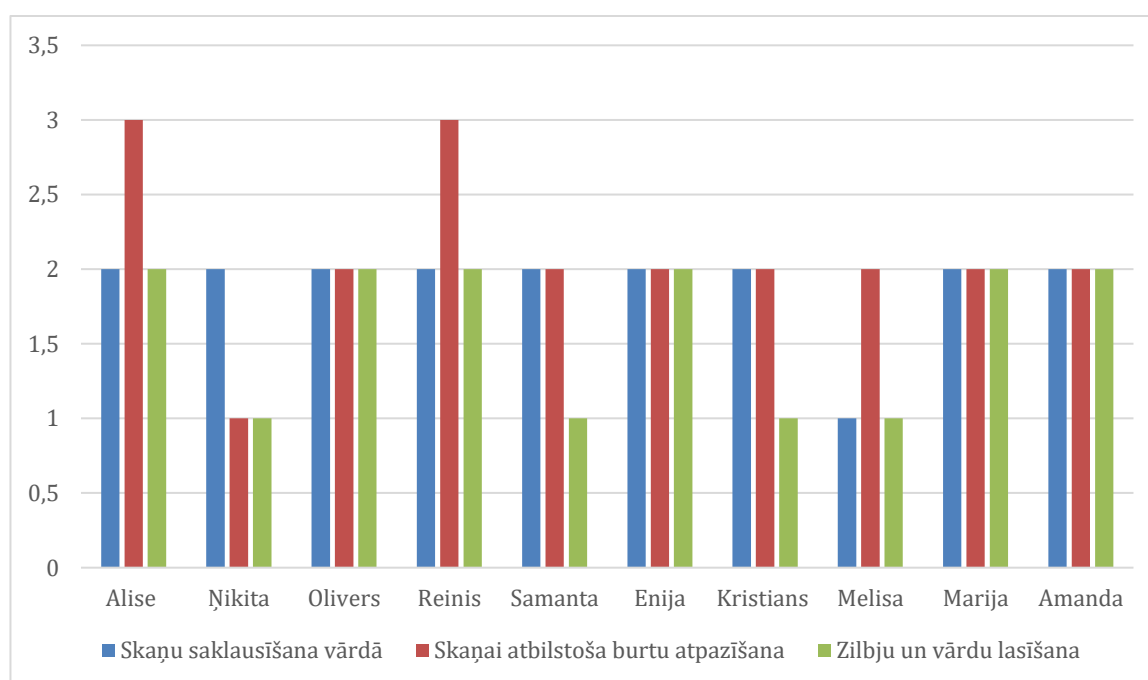
3. tabula. Lasītprasmes novērtējuma rezultāti pētījuma sākumā.

Bērna vārds	Skaņu saklausīšana vārdā	Skaņai atbilstoša burta atpazīšana	Zilbju un vārdu lasīšana
Alise	2	3	2
Ņikita	2	1	1
Olivers	2	2	2
Reinis	2	3	2
Samanta	2	2	1
Enija	2	2	2

Kristians	2	2	1
Melisa	1	2	1
Marija	2	2	2
Amanda	2	2	2

Tabulā var redzēt, ka daudzi bērni turpina attīstīt jau apgūtās prasmes, kas liecina, ka līdz mācību gada beigām tās, vēl varēs uzlabot, iespējams, pat apgūt pilnībā. Bērniem lielākās grūtības sagādā zilbju un vārdu lasīšana, taču tas ir normāls attīstības posms, jo katrs bērns attīstās individuāli, atbilstoši savām vajadzībām un prasmēm. Iegūtie dati ir daudzveidīgi, un neviens no bērniem nav sasniedzis maksimālo punktu skaitu – 9. Tomēr, pēc rezultātiem, var secināt, ka Alisei ir visattīstītākās lasītprasmes, savukārt visgrūtāk veicas Melisai, Ņikitam un Oliveram.

Salīdzinošie dati ir uzskatāmi attēloti 1.attēlā.

1.attēls. Lasītprasmes novērtējums pētījuma sākumā

Detalizētāk tiks interpretēts katrs kritērijs saistībā ar bērnu iegūto punktu skaitu.

- **Kritērijs: skaņu saklausīšana vārdā.**

1.attēlā redzams, ka viszemākais rādītājs ir Melisai, jo viņai ir grūtības ar skaņu saklausīšanu. Meitenei vēl nav pilnībā izveidojusies izpratne par jēdzienu “skaņa”, un tā vietā, lai nosauktu konkrētu skaņu, viņa bieži vien pievieno tai klāt vēl kādu skaņu, izveidojot zilbi. Pārējiem bērniem skaņu saklausīšana padodas labāk, lai gan reizēm parādās nelielas kļūdas.

Šī kritērija ietvaros pārējiem bērniem ir piešķirti 2 punkti, jo ar skolotājas palīdzību veiksmīgi spēj saklausīt skaņas.

- **Kritērijs: skaņai atbilstoša burta atpazīšana.**

Kā redzams 1. attēlā vislabākie rezultāti ir Alisei un Reinim. Alise atpazīst visus burtus un spēj izrunāt tam atbilstošo skaņu. Arī Reinis labi atpazīst burtus tekstā un veiksmīgi spēj saklausīt atbilstoša burta skaņu. Pārējiem bērniem ar burta atpazīšanu iet nedaudz grūtāk, mēdz sajaukt tos, jo ne līdz galam sadzird izrunāto skaņu. Bērni vēl tikai apzinās, ka tas ko viņi redz ir burts, bet ko izrunā un dzird ir skaņa.

- **Kritērijs: zilbju un vārdu lasīšana.**

1.attēlā ir redzams, ka ne visiem bērni pārziņa zilbju veidošanas principus, kas ir pilnīgi normāli šajā vecumā. Lai tas būtu bērnam vieglāk saprotams, vajadzētu sākt ar skaidrojumu, ka zilbe ir vārda daļa, kuru var izrunāt ar vienu elpas vilcienu (piemēram, “māja”), parādīt piemērus ar vienzilbju vārdiem, kā “suns” un tad turpināt ar divzilbju un daudzzilbju vārdiem. Noteikti var mēģināt, izrunājot vārdus pa zilbēm, likt bērniem ritmiski plaušķināt katras zilbes laikā. Pedagoģa izveidotās aktivitātes ir tās, kas vieglāk palīdzēs bērniem apgūt zilbes.

Kopumā darba autore secina, ka pētījuma laikā bērniem tika novērotas grūtības, kas saistītas ar burtu, skaņu un zilbju izrunāšanu, saklausīšanu un veidošanu. Tika konstatēts, ka katram bērnam ir individuāls mācīšanās temps, un ne vienmēr bērns, kurš spēj pareizi saklausīt skaņu, varēs to atbilstoši identificēt un parādīt tam atbilstošo burtu. Kopējās zināšanas par lasītprasmi pētāmajā grupā ir salīdzinoši vienādas, jo visi grupas bērni atrodas lasītprasmes apgūšanas sākuma posmā. Šajā attīstības posmā viņiem ir pietiekami daudz laika, lai pilnveidotu savas lasītprasmes.

Svarīgs novērojums ir tas, ka bērni kuri saņēma 3 punktus, mājās aktīvi darbojas kopā ar vecākiem. Vecāki ir būtisks atbalsta posms, jebkurā mācību procesā, jo tieši viņi pirmie pamanīs bērna interesi par grāmatām, vēlmi apgūt burtus un apgūt lasīšanu. Ja vecāki ir iesaistīti un gatavi strādāt ar bērnu mājās, tas ievērojami atvieglo bērna lasītprasmes apguves procesu arī pirmsskolas izglītības iestādē.

2.3. Pedagoģiskās izmēģinājuma darbības apraksts

Pēc pedagoģiskās novērošanas, lai iegūtu detalizētāku informāciju par pētāmās grupas bērniem, tika veikta bērnu raksturošana. Lai sekmētu lasītprasmes attīstību, darba autore pētījumā izvēlējās dažādas rotaļas un spēles, kas vislabāk atbilst pētāmās grupas bērnu

bērniem, lai viņi veiksmīgi tiktu galā ar uzdevumu. Ikdienā bērni labprāt turpina spēlēt šo spēli arī savā starpā, bieži izmantojot ne tikai attēlus, bet arī rotaļlietas. Bērni patstāvīgi lūdz skolotājas palīdzību, tādējādi veicinot savstarpēju sadarbību un mācīšanos rotaļu gaitā.

- **Rotaļa – saklausī vārda pirmo skaņu**

Sasniedzamais rezultāts lasītprasmei: Izprot saikni starp vārdiem, kas sākās ar vienu skaņu.

Rotaļas izmantojamais materiāls: Paplāte ar mazām rotaļlietām.

Rotaļas norises apraksts: Bērni sastājās aplītī apkārt mazam galdiņam uz kura ir novietota paplāte ar mazām rotaļlietām un dažādiem priekšmetiem. Tad bērniem jāpaņem no paplātes viena rotaļlieta, un jānoskaidro priekšmeta pirmā skaņa pēc tam jānoskaidro vai priekšmeta pirmā skaņa sakrīt ar kādu no aplī stāvošiem bērniem. Kad tas ir noskaidrots bērnam jāsaka: “Mašīnu došu Marijai”. Un tā bērni turpina spēlēt šo rotaļu.

Rotaļas norises analīze: Šī rotaļa bērnos izraisīja lielu interesi. Rotaļas laikā daži bērni mēdza sajaukt pirmo skaņu, tādēļ viņiem bija nepieciešama skolotāja palīdzība. Skolotājs mudina bērnus patstāvīgi pamanīt savas kļūdas un tās izlabot. Bērni aktīvi sadarbojās, palīdzot viens otram, tādējādi sekmīgi izveidoja savstarpējo atbalstu. Brīvajā laikā bērni labprāt izvēlās spēlēt šo rotaļu mazās grupās, izrādot iniciatīvu un prieku par kopīgām aktivitātēm.

- **Spēle – vārda pirmais burts**

Sasniedzamais rezultāts lasītprasmei: Nosauc un pieliek burtu pie attiecīgā priekšmeta.

Spēles izmantojamais materiāls: koka burti un mazas rotaļlietas.

Spēles norises apraksts: Bērniem tiek dota paplāte ar mazām rotaļlietām un koka burtiem. Bērnam ir jāpaņem burts, jānosauc tas, un jāpieliek pie attiecīgā priekšmeta. Piemēram – L- Lācis.

Spēles norises analīze: Bērniem ļoti patika koka burti un mazās rotaļlietas. Viņi ar interesi pētīja un taustīja koka burtus, izrādot lielu aizrautību. Gandrīz visi bērni spēja atpazīt burtu, tomēr Ņikitam tas sagādāja grūtības – viņš atpazīna tikai dažus burtus un bieži vien viņam bija nepieciešama skolotāja palīdzība. Šo spēli bērni var spēlēt arī brīvajā laikā, un dažkārt viņi grupā salasa dažādus priekšmetus, lai izmantojot koku burtus, veidotu spēles un rotaļas savā starpā.

- **Rotaļa – Nosauc burtu**

Sasniedzamais rezultāts lasītprasmei: Nosauc burtu, izmantojot tausti.

Rotaļas izmantojamais materiāls: Kartona kaste un koka burti.

Rotaļas norises apraksts: Bērniem tiek dota kartona kaste kurai ir izgriezti divi caurumi, lai varētu ielikt rokas iekšā. Kastē ir iebērti koka burti, bērns liek rokas iekšā kastē un satausta burtu, pēc taustes mēģina to atpazīt, kas tas par burtu – bērns burtu neredz, bet kādu burtu viņš ir paņēmis, redz tikai grupas biedri.

Rotaļas norises analīze: Spēlējot šo rotaļu, bērni izrādīja daudz emociju. Tie bērni, kuri sēdēja un vēroja, kā grupas biedrs pie kastes izvēlas burtu, dažkārt nevarēja atturēties un palīdzēja, pasakot priekšā. Šādās situācijās skolotājs mudināja bērnu, kurš cenšas atpazīt burtu, padomāt, vai grupas biedrs patiešām sniedza pareizo atbildi. Šī pieeja palīdzēja bērnam attīstīt kritisko domāšanu un neatkarību. Šī rotaļa bērniem sagādāja nedaudz lielākas grūtības, jo ne visi spēja tikai ar taustes palīdzību precīzi noteikt, kāds burts ir rokā. Neskatoties uz to, bērni labprāt spēlēja šo rotaļu brīvajā laikā, bieži to darot kopā ar visu grupu. Skolotājs var izmantot šo rotaļu arī rīta aplī, jo tā ieinteresēja visus bērnus. Rotaļas laikā bērniem ir pieejamas atgādnēs, kas palīdz, ja rodas grūtības.

- **Spēle – Lasi zilbi, nosauc vārdu**

Sasniedzamais rezultāts lasītprasmei: Īsu vārdu lasīšana.

Spēles izmantojamais materiāls: Attēli ar priekšmetiem un dzīvām būtnēm, kociņi uz kuriem uzrakstīti priekšmeta vai dzīvas būtnes nosaukums.

Spēles norises apraksts: Bērniem tiek dots attēls, uz kura attēlots kāds priekšmets vai dzīvnieks, un uzdevums ir atpazīt, kas redzams attēlā. Starp dažādiem kociņiem ar vārdiem bērnam jāatrod trīs kociņi, uz kuriem uzrakstīts attēlā redzamā priekšmeta vai dzīvnieka nosaukums. Vārds uz kociņiem ir uzrakstīts trīs dažādos veidos: uz viena horizontāli, uz otra vertikāli, bet uz trešā – pa zīlbēm. Bērna uzdevums ir salikt zilbes kopā un izlasīt vārdu. Piemēram, ja bērns atpazīst attēlu ar lapsu, tad viņam jāatrod kociņi, uz kuriem dažādos veidos rakstīts vārds “lapsa”.

Spēles norises analīze: Bērniem šī spēle ļoti patika, jo mazie dzīvnieku attēli un kociņi ar vārdiem radīja interesi. Lielākā daļa bērnu veiksmīgi piedalījās, tomēr Nikitam, kuram ir grūtības ar lasīšanu, bija nepieciešama skolotāja atbalsts. Zēns atpazīst attēlus un spēj tos

Grupā tika novērota arī savstarpēja palīdzība – bērni bieži vien atbalstīja viens otru, veicinot kopīgu mācīšanos. Tika konstatēts, ka bērniem, kuriem sākotnēji bija grūtības, pētījuma gaitā uzlabojās rezultāti. Lasītprasmes rādītāji pētījuma sākumā un beigās, kas parāda progresu, uzskatāmi attēlots 4.tabulā.

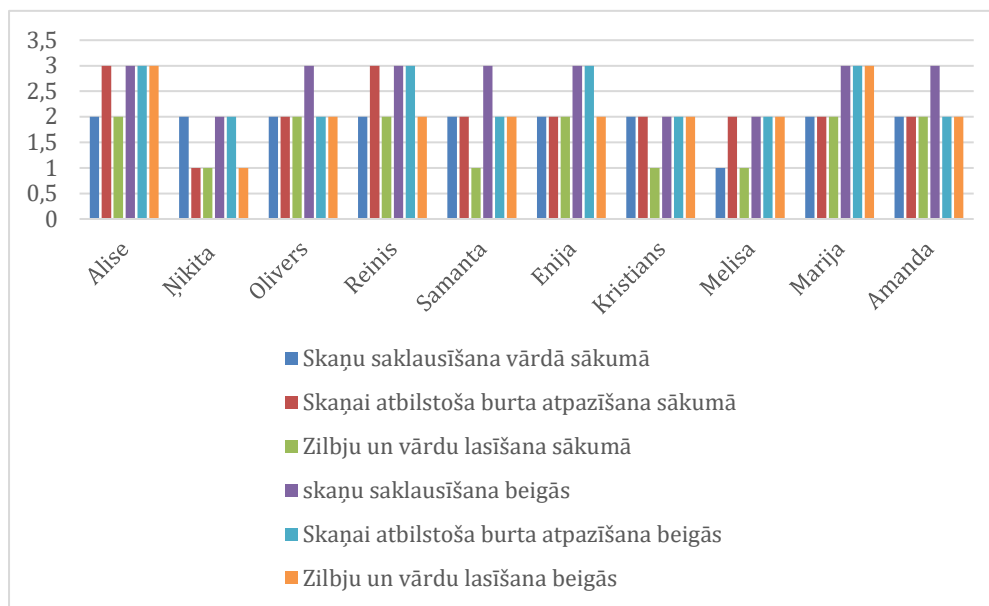
4.tabula. Lasītprasmes novērtējuma rezultāti pētījuma sākumā un beigās

Bērna vārds	Skaņu saklausīšana vārdā	Skaņai atbilstoša burta atpazīšana	Zilbju un vārdu lasīšana
Alise	2/3	3/3	2/3
Ņikita	2/2	1/2	1/1
Olivers	2/3	2/2	2/2
Reinis	2/3	3/3	2/2
Samanta	2/3	2/2	1/2
Enija	2/3	2/3	2/2
Kristians	2/2	2/2	1/2
Melisa	½	2/2	1/2
Marija	2/3	2/2	2/2
Amanda	2/3	2/2	2/2

Kā redzams 4. tabulā, pētījuma sākumā (punkti pirms šķērsvītras) un beigās (punkti pēc šķērsvītras) grupas lasītprasmes rādītājos ir novērojamas pozitīvas izmaiņas. Pētījuma laikā īpaša uzmanība tika pievērsta lasītprasmes attīstībai, izmantojot dažādas aktivitātes un mācību metodes. Daudziem bērniem tika konstatēti ievērojami uzlabojumi lasītprasmes apgūvē, kā arī pozitīvas izmaiņas attieksmē pret piedāvātajām aktivitātēm.

Darba autore uzsver, ka, lai veicinātu lasītprasmes attīstību šajā vecumposmā, ir būtiski nodrošināt bērniem piemērotu mācību vidi. Šādā vidē spēlēm ir jābūt ne tikai pieejamām, bet arī rūpīgi izvēlētām, lai tās atbilstu bērna vecumam un interesēm. Spēles bija pieejamas arī ārpus nodarbību laika, un bērni tās labprāt spēlēja brīvajā laikā.

Pētījuma analīze apstiprina, ka, izmantojot piemērotus mācību materiālus un motivējot bērnus piedalīties aktivitātēs, ir iespējams veicināt lasītprasmi attīstību pat tiem bērniem, kuri sākotnēji saskārās ar grūtībām vai izrādīja zemu interesi par lasīšanu.

2.attēls. Lasītprasmes novērtējums sākumā un beigās

Salīdzinot lasītprasmes apguves rādītājus empīriskā pētījuma sākumu un beigās, darba autore konstatēja, ka katram bērnam ir novērojami uzlabojumi. Īpaši uzskatāmi rezultāti bija tiem bērniem, kuru vecāki aktīvi iesaistījās mācību procesā mājās. Bērniem, kuriem lasītprasmes apguve sagādāja lielākas grūtības un kuru rezultāti vēl nav pietiekami labi, skolotājs pievērs pastiprinātu uzmanību, darbojoties ar viņiem individuāli. Turklāt skolotājs šiem bērniem piedāvā līdzīga veida spēles, taču ar vieglākiem uzdevumiem, lai palīdzētu pakāpeniski uzlabot lasīšanas prasmes.

Divu mēnešu laikā bērni aktīvi darbojās ar spēlēm gan skolotāja vadībā, gan patstāvīgi brīvajā laikā, tādējādi veicinot lasītprasmes attīstību un nostiprinot iegūtās prasmes.

Analizējot bērnu kopējo punktu skaitu un lasītprasmes attīstību pirms un pēc pētījuma, secināms, ka divu mēnešu laikā visi bērni ir progresējuši. Tomēr Ņikitam joprojām ir vislielākās grūtības. Pateicoties spēlēm, viņš sāka atpazīt burtus, taču joprojām bieži tos jauc, un ne visi burti ir pilnībā apgūti. Darba autore uzskata, ka viena no galvenajām grūtībām varētu būt tā, ka latviešu valoda nav Ņikitas dzimtā valoda, un mājās vecāki nerunā ar viņu latviski, kas kavē valodas prasmju un līdz ar to arī lasītprasmes attīstību.

Pētījuma rezultāti apstiprina, ka empīriskā pētījuma mērķis – veicināt lasītprasmes attīstību, izmantojot bērniem saistošas, interesantas un vecumam piemērotas rotaļas un spēles pedagoģiskajā procesā – tika sasniegts. Regulāri pielietojot šīs aktivitātes, bērniem tika novērots būtisks progress lasītprasēmju apgūvē.

Secinājumi

1. Bērni no 5 līdz 6 gadiem ir enerģiski un ziņkārīgi, tas paver plašas iespējas piedāvāt viņiem jaunu prasmju un zināšanu apguvi. Šajā vecumā bērni jau spēj izdarīt secinājumus un izprast apkārtējo pasauli, tāpēc rotaļas un spēles ir efektīvs veids, kā veicināt viņu prasmju attīstību. Šis vecumposms ir īpaši piemērots lasītprasmes veidošanai, jo bērns ir pietiekami attīstījies, lai šis process noritētu veiksmīgi.
2. Lasīšanas veicināšanā pirmsskolas izglītības vidē būtiski ir veidot bērnos pozitīvu attieksmi pret lasīšanu. Jaunākā pirmsskolas vecuma bērniem bieži rodas interese par grāmatām un vēlme klausīties stāstus vai mēģināt lasīt pašiem. Šajā posmā sakās lasītprasmes attīstības novērtēšana. Tomēr jāuzsver, ka šajā vecumā svarīgāk ir novērot bērna aktīvo iesaisti lasīšanas procesā un viņa attieksmi pret lasīšanu, nevis koncentrēties tikai uz konkrētu prasmju apguvi.
3. Spēles un rotaļas ir efektīvs līdzeklis lasītprasmes attīstīšanai gan nodarbībās, gan brīvajos brīžos. Svarīgi, lai bērni izprastu spēles noteikumus, tās būtu piemērotas viņu vecumam un piedāvātu atbilstošu grūtības pakāpi. Spēles var pielāgot gan bērniem, kuri tikai uzsāk lasītprasmes apguvi, gan tiem, kuri jau ir sasnieguši noteiktu lasīšanas līmeni, lai stiprinātu un pilnveidotu savas prasmes.
4. Ikdienā spēles bērniem ir brīvi pieejamas, kā arī viņi izmanto šādu iespēju un ar interesi brīvajā laikā izmanto dotās spēles.
5. Empīriskajā pētījumā gaitā tika novērots, ka bērni, atrodoties bez pieaugušo uzraudzības, atkārti iepriekš kopīgi spēlētās spēles. Tas norāda, ka spēle bērniem šķita interesanta un patika, kā arī viņi patstāvīgi apguva burtus un skaņas. Spēles un rotaļas veicina bērnu aktīvu iesaisti, palīdzot tiem ātrāk sasniegt vēlamos rezultātus.

Ieteikumi

1. Skolotājam, iekļaujot rotaļas un spēles mācību procesā, ir būtiski tās regulāri pielāgot un variēt, lai veicinātu bērnu prasmju attīstību caur spēļu izmantošanu. Vienu un to pašu spēli var piemērot dažādos veidos un pielāgot tās grūtības pakāpi, lai saglabātu interesi gan bērniem, kuriem lasītprasmes apguve norit lēnāk, gan tiem, kuriem nepieciešami sarežģītāki uzdevumi prasmju pilnveidošanai un nostiprināšanai.
2. Piedāvātās spēles un rotaļas bērni var spēlēt ne tikai pirmsskolā, bet arī mājās, kopā ar vecākiem, tādējādi iesaistot lasītprasmes apguves procesā arī citus ģimenes locekļus.
3. Lai veicinātu sekmīgāku lasītprasmes apguvi, būtu nepieciešams dažādot didaktisko spēļu un rotaļu piedāvājumu.
4. Būtiski ir radīt bērnam prieku un interesi par lasīšanas procesu, iekļaujot tajā rotaļu un spēļu elementus.
5. Skolotājam ir būtiski ņemt vērā bērnu intereses un pielāgot spēles un rotaļas tā, lai tās būtu saistošas un rosinātu bērnus ar prieku tajās iesaistīties.
6. Pirmsskolas skolotājam ir svarīgi nodrošināt, ka lasītprasmes attīstīšanai paredzētās spēles ir viegli piemērojamas dažādām grūtību pakāpēm. Tas ir būtiski, lai bērni, kuru lasītprasmes attīstība norit lēnāka vai saskaras ar grūtībām, varētu vieglāk iesaistīties spēļu procesā un sasniegt labākus rezultātus.

Literatūras saraksts:

1. Adams, M. J. (1990). *Beginning to Read: Thinking and Learning about Print*. MIT Press.
2. Adams, M., *Beginning To Read: Thinking and Learning about Print*, *Office of Educational Research and Improvement*, 1990
3. Anspoka, Z., (2008). Ieskats latviešu valodas kā dzimtās valodas mācību grāmatu izstrādes vēsturē, Valoda.lv, Pieklūts 2024.gada 31.maijā, Pieejams: [ANSPOKA Gramatu izstrades vesture \(valoda.lv\)](#)
4. Auziņa, U., Kas ir laba lasītprasme un kā to sākt veidot?, *Latvians Online*, 2014, Pieklūts 2024.gada 1.jūnijā, Pieejams: [Kas ir laba lasītprasme un kā to sākt veidot? - Latvians Online](#)
5. Beļickis, I., D., Koķe, T., Markus, D., Skujiņa, V., Šalme, A. (2000). *Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca*. Rīga: Zvaigzne ABC, 248 lpp.
6. Bodrova, E., & Leong, D. J. (2007). *Tools of the Mind: The Vygotskian Approach to Early Childhood Education*. Pearson.
7. Bus, A.G., van Izjendoorn, M.H., *Mothers Reading to Their 3-Year-Olds (1995): The Role of Mother-Child Attachment Security in Becoming Literate*, *Reading Research Quarterly*, International Reading Association.
8. Dzelme, I., Lasītprasmes nozīme un tās veicināšana, Ventspils Izglītības pārvalde, 2022, Pieklūts 2024.gada 15.maijā, Pieejams: <https://vip.ventspils.lv/lasitprasmes-nozime-un-tas-veicinasana/>
9. Ehri, L. C. (2005). *Development of Sight Word Reading: Phases and Findings*.
10. Eunice Kennedy Shriver National Institute of Child Health and Human Development, *Put Reading First: Helping Your Child Learn to Read*, *U.S. Government Printing Office*, 2001, Pieklūts 2024.gada 15.maijā, Pieejams: <https://www.nichd.nih.gov/publications/product/240>
11. Firnhaber, M. (2005). *Legasthenie und andere Wahrnehmungsstörungen*. Frankfurt am Main: Fischer Taschenbunch Verlag, S. 240.
12. Fisher, J. A. (2013). *Starting from the Child: Teaching and Learning in the Foundation Stage*. McGraw-Hill Education (UK)
13. Frith, U. (1985). Beneath the surface of developmental dyslexia. In K. Patterson et al. *Surface dyslexia: Neuropsychological und cognitive studies of phonological reading* (pp. 301- 330). London: Ertbaum.

14. Geiger, J. F, Millis, K.K., Assessing the impact of Reading Goals and Text Structures on comprehension. *Reading Psychology*, 2004, lpp.93-100.
15. Harris, J., Michnick Golinkoff, R., Hirsh-Pasek, K., Lessons (2011). from the Crib for the Classroom: How Children really Learn Vocabulary, *Handbook of Early Literacy Research Volume 3*, Guilford Publications.
16. Hirsh-Pasek, K., Golinkoff, R. M., Berk, L. E., & Singer, D. (2009). A Mandate for Playful Learning in Preschool: Presenting the Evidence. Oxford University Press.
17. Human Resource Development Centre, Lasītmācīšana viegli un ar prieku: Rokasgrāmata skolotājiem, *Project "REF: READING WITH EASE AND FUN"*, Piekļūts 2024.gada 2.jūnijā, Pieejams: [Microsoft Word - REF-Handbook-LV-print \(europa.eu\)](https://europa.eu/microsof-word-ref-handbook-lv-print)
18. Kaņepēja, R. (2012). Ceļā uz skolu. Bērnu sagatavošana pamatizglītības ieguvei, *Zvaigzne ABC*, Rīga, 270.lpp
19. Kreiķis, A., Leimane - Kleimane, L., Zoriene D., Dake I., Bergmane K., Urbone A., Bergmane I., (2021). L-A-S-Ī-T, *Kā mācīt un mācīties lasīt?*
20. Malcuits, G., Pomerleus, A., Seguinsa, R. (2007). *Aktīvās lasīšanas iespēju programmas*.
21. McNally, S., O Keefe, C., Supporting the Literacy Development of Children with Additional Needs in Early Childhood Education in Ireland (From Birth to 7 Years) A Review of the Literature, *Researchgate.net*, 2022, Piekļūts 2024.gada 13.jūnijā, Pieejams: https://www.researchgate.net/publication/371131494_Supporting_the_Literacy_Development_of_Children_with_Additional_Needs_in_Early_Childhood_Education_in_Ireland_and_From_Birth_to_7_Years_A_Review_of_the_Literature
22. Mengele S., Šulce – Gerlaha, K., Piētisms kā celsmes kustība: Johana Arnta “Četru grāmatu par patieso kristietību” loma, Latvijas Universitātes Literatūras, Folkloras un Mākslas institūta Humanitāro zinātņu žurnāls *Letonica*, 2016, Piekļūts 2024.gada 13.maijā, Pieejams: https://lulfmi.lv/files/letonica/Letonica2016_1.pdf
23. Ministru Kabinets, Noteikumi par valsts pirmsskolas izglītības vadlīnijām un pirmsskolas izglītības programmu paraugiem, *Latvijas Vēstnesis*, 2018.gada novembris
24. Namsone, D., Oliņa, Z. (2023). Pirmsskolas mācību programma, *Valsts izglītības satura centrs*.
25. National Reading Panel. (2000). Teaching children to read: An evidence-based assessment of the scientific research literature on reading and its implications for

- reading instruction. Reports of the subgroups. National Institute of Child Health and Human Development.
26. National Reading Panel. (2008). *Developing Early Literacy: Report of the National Early Literacy Panel*. National Institute of Child Health and Human Development.
 27. Neuman, S. B., & Celano, D. (2001). Access to print in low-income and middle-income communities: An ecological study of four neighborhoods. *Reading Research Quarterly*, 36(1), 8-26.
 28. Nesterovs, O., *Latviešu valodas mācīšanas metodika*. Rīga, *Zvaigzne*, 1979, 223 lpp.
 29. Ozola, A., Kivleniece, S., Segliņa, I., *Skolēnu lasītprasme: vai ir pamats bažām un kā vairot lasītprieku*, LV Portāls, 2023, Pieklūts 2024.gada 11.maijā, Pieejams: <https://lvportals.lv/norises/356049-skolenu-lasitprasme-vai-ir-pamats-bazam-un-ka-vairot-lasitprieku-2023>
 30. Pickren, Wade E.; Dewsbury, Donald A.; Wertheimer, Michael (2012). *Portraits of Pioneers in Developmental Psychology*. Psychology Press. p. 114. ISBN 978-1-84872-896-7.
 31. PII "Dzērvēnīte", *Fonemātiskās dzirdes uzmanības vingrinājumi*, *Mācību un metodiskais līdzekļi pirmsskolas mācību programmas īstenošanai*, 2023, Pieklūts 2024.gada 10.maijā, Pieejams: https://dzervenite.lv/docs/Fon_dzirdes_vingr.pdf
 32. *Pirmsskolas mācību programma, Skola2023* (2023), Pieejams: <https://mape.gov.lv/catalog/materials/1F6E6155-9FAF-4B29-A41D-A3AF9A965B4F/view>
 33. Plowman, L., & Stephen, C. (2003). A "benign addition"? Research on ICT and pre-school children. *Journal of Computer Assisted Learning*, 19(2), 149-164.
 34. Roskos, K. A., & Neuman, S. B. (Eds.). (2009). *Play and Literacy in Early Childhood: Research From Multiple Perspectives*. Lawrence Erlbaum Associates.
 35. Roskos, K., Tabors, P. O., & Lenhart, L. A. (2009). *Oral Language and Early Literacy in Preschool: Talking, Reading, and Writing*. International Reading Association.
 36. Skaista, U., Bārds, E., *Valodas (runas un rakstu) attīstības veicināšana bērniem vecumā no 5-8 gadiem*, *Mansards*, 2011, Rīga
 37. Skujiņa, V., Anspoka, Z. U.c. (2011) *Lingvodidaktikas terminu skaidrojošā vārdnīca*. Jelgava: Jelgavas tipogrāfija, 132lpp.
 38. Skujiņa, V., Beļickis, I., Blūma, D., Koķe, T., Blinkena, A., *Pedagoģijas terminu skaidrojošā vārdnīca*, *Zvaigzne ABC*, 2000, Rīga
 39. Šērņova, O., *Muzikālās dzirdes attīstības īpatnības pirmsskolas vecuma bērniem*, Daugavpils Universitāte, 2021, Pieklūts 2024.gada 31.maijā, Pieejams: https://dukonference.lv/files/proceedings_of_conf/53konf/pedagogija/Sersnova.pdf

40. Širova, K., Sīkā motorika un pareizs satvēriens, *Ārsts.lv*, 2021, Pieklūts 2024.gada 16.maijā, Pieejams: <https://arsts.lv/jaunumi/kristiana-sirova-sika-motorika-un-pareizs-satveriens>
41. Tūbele, S., Kauliņa, A. (2013). Lasīšanas traucējumi, *Rīgas pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas Pedagoģijas fakultāte*.
42. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, *The Plurality of literarcy and its implications for Policies and Programmes*, 2004, Pieklūts 2024.gada 2.jūnijā, Pieejams: [The Plurality of literacy and its implications for policies and programmes: position paper - UNESCO Digital Library](#)
43. Valsts Izglītības Satura Centrs, Metodiskie ieteikumi Pirmsskolas Mācību Programmu īstenošanai, *VISC*, 2016
44. Višķere, Z.(2018). Mazais pētnieks, *Jumava*, Rīga.
45. Whitehurst, G. J., Lonigan, C. J. (1998). Child development and emergent literacy, *Child Development*.

Pielikums

Spēle- “Grupē priekšmetus pēc vārda pirmās skaņas”

Spēles apraksts- Bērniem tiek dota kaste ar mazām rotaļlietām un dzīvnieku attēliem. Bērns paņem vienu rotaļlietu nosauc to un pieliek kāt pie izvēlētā dzīvnieka un saka “Kartupeli došu lapsai.”

Rotaļa- “Saklausī vārda pirmo skaņu”

Rotaļas apraksts- Bērni sastājas aplī ap kasti kurā ir rotaļlietas. Bērns paņem rotaļlietu noskaidro tai pirmo skaņu un pēc tam jānoskaidro vai priekšmeta pirmā skaņa sakrīt ar kādu aplī stāvošajiem bērniem.

Spēle- “Vārda pirmais burts”

Spēles apraksts- Bērniem ir paplāte ar rotaļlietām un koka burti. Bērns paņem sev izvēlētu burtu nosauc to un tad pieliek pie attiecīgās rotaļlietas, piemēram L- lācis.

Rotaļa- “Nosauc burtus”

Rotaļas apraksts- Bērniem ir dota kaste ar diviem caurumiem, kuros var ielikt rokas, iekšā kastē atrodas koka burti, bērns ieliekot kastē rokas satausta vienu burtu un cenšas to atpazīt pēc taustes.

Spēle- “Lasi zilbi, nosauc vārdu”

Spēles apraksts- Bērniem tiek doti attēli, un uzdevums ir atpazīt, kas redzams attēlā. Bērnam starp dažādiem kociņiem ir jāatrod 3 pareizi kociņi uz kuriem uzrakstīts attēlā redzamā dzīvnieka nosaukums.

Rotaļa – “Sameklē draugu pēc zilbju skaita”

Rotaļas apraksts- Bērniem tiek doti dažādi attēli ar dažādu zilbju skaitu, bērnam ir jāizvēlas viens attēls. Izvēlētais attēls ir jānosauc un jāizplaukšķina vārda zilbju skaitu. Pēc tam bērns dodas meklēt sev pāri ar tādu pašu zilbju skaitu.

Galvojums

Es, Daniela Lazdiņa apliecinu, ka darbs izstrādāts atbilstoši zinātniskās ētikas principiem.

Darbā izmantotā literatūra u.c. avoti norādīti literatūras u.c. avotu sarakstā. Dažāda veida informācijai (atziņām, citātiem, attēliem, tabulām u.c.), kas iegūta no minētajiem avotiem, pētnieciskajā darbā un tā pielikumos norādītas atsauces.

Darba autors

Datums: 27.12.2024.